* *Secundum: P. Concina, ut diximus, ultro fatetur, ſententiam de dolore præcedente ſolam abſolutionem eſſe* VALDE PROBABILEM: *& tamen ut ipſe etiam rectiſſime monet, illa non poteſt deduci in praxim, ut docuit etiam P. La-Croix. Ergo illa ſententia* VALDE PROBABILIS *non eſt* PROBABILIS PRACTICE; *immo* PRACTICE IMPROBABILISSIMA, *&* FALSISSIMA. *Ergo etiam ipſe tenetur diſtinguere* PROBABILE SPECULATIVUM, *&* PROBABILE PRACTICUM. *Cur ergo tam ſæpe irridet, & inſectatur in Probabiliſtis præfatam diſtinctionem?*

899 *Objic.* 1. Dolor particularis de peccatis commiſſis & non remiſſis ſufficit ad Sacramentum Pœnitentiæ, ſecundum dicta *n.* 671. ergo etiam propoſitum particulare tali dolori reſpondens, quo ſtatuo non relabi in peccata commiſſa. *Prob. conſ.* Ideo ſufficit ille dolor particularis, quia voluntas non eſt affecta ad alia peccata, quamvis ea poſitive non deteſtatur, & aliunde non ponitur obex gratiæ; ſed quando ſimul adeſt propoſitum particulare, voluntas etiam non eſt affecta ad alia peccata, nec ponitur ullus obex gratiæ: ergo Reſp. n. conſ. Ad *Prob.* n. maj. ſed ideo ſufficit, quia alium non requiſivit Chriſtus, qui requiſivit aliud propoſitum, uti colligimus ex auctoritatibus & rationibus allatis. *Inſt.* Saltem ſi dolor ſit ex motivo univerſali, ſufficiet propoſitum particulare de non iterandis peccatis commiſſis. R. Hoc quidem eſſe probabilius, quia tum virtualiter habetur propoſitum univerſale reſpectu omnium, incluſum in dolore univerſali; attamen in praxi adhuc videtur eliciendum formale propoſitum univerſale de cavendis omnibus mortalibus, quia ſecundum dicta *n.* 894. non eſt certum, quod ſufficiat propoſitum virtuale.

900 *Objic.* 2. S. Th. 3. *p. q.* 90. *art.* 4. O. *ait: Pertinet ad pœnitentiam, ut deteſtentur peccata præterita cum propoſito immutandi vitam in melius;* ergo S. Th. ad pœnitentiam tantum requirit propoſitum emendandi peccata commiſſa, & conſequenter ad Sacramentum Pœnitentiæ non requirit propoſitum univerſale cavendi omnia mortalia poſſibilia, quia peccata, quæ quis non commiſit, non poteſt velle emendare, ut per ſe patet. R. n. conſ. nam 1. ibi loquitur non de Sacramento, ſed de virtute pœnitentiæ, cujus utique aliquis actus eſt deteſtatio & propoſitum emendandi peccata commiſſa, nullibi autem dicit tale propoſitum ſufficere pro Sacramento Pœnitentiæ. 2. Per propoſitum immutandi vitam in melius intelligi poteſt etiam propoſitum cavendi omnia mortalia, ille enim optime immutat vitam, qui quamvis ſolo furto Deum graviter offenderit, tamen poſtea nullo mortali Deum graviter offendit.

901 *Objic.* 3. Propoſitum cavendi omne mortale non poteſt eſſe efficax, niſi habeat adjunctam ſpem cavendi omne mortale: ſed multi peccatores, præſertim conſuetudinarii, non poſſunt habere ſpem cavendi omne mortale, quia ad ſpem requiritur, ut objectum proponatur tanquam poſſibile & probabiliter futurum, tali autem homini non poteſt proponi tanquam probabiliter futurum, quod nunquam ſit amplius peccaturus mortaliter: ergo. R. 1. Hoc ſolvendum eſſe omnibus, nam qui talia peccata confitetur, debet habere propoſitum illa cavendi. R. 2. Sufficere deſiderium ſeu volitionem efficacem cavendi omne mortale, quam poteſt habere, quamvis ex parte intellectus adſit alius actus, quo judicat, vel etiam ex parte voluntatis timor, ne volitio illa deſinat, nam etiam ideo debet pro auxilio recurrere ad Deum, cujus gratia juvare poteſt infirmitatem noſtram, ſicque poterit erigi etiam ad ſpem aliquam de hoc, ut ſi Dei gratiæ cooperetur, non relabitur, & iſta ſufficiunt ad propoſitum efficax, ideſt, tale, ut quamdiu exiſtet, cum ipſo incompoſſibilis ſit voluntas peccandi.

902 *Q.* 125. *Quale propoſitum requiratur in confeſſione venialium?* R. §. 1. Requiri aliquod propoſitum, certum eſt, quia requiritur dolor de aliquo ſaltem veniali confeſſo: omnis autem dolor eſt aliquod propoſitum cavendi peccatum, de quo eſt dolor.

903 §. 2. Cum dolor ſufficiens ad Sacramentum debeat eſſe efficax reſpectu alicujus peccati confeſſi, uti dictum eſt *n.* 668. propoſitum debet eſſe efficax ſaltem reſpectu unius venialis confeſſi: unde audiendus non eſt Suar. *de Gratia l.* 7. *c.* 24. *n.* 7. ubi videtur dubitare de hoc, an ad remiſſionem venialis requiratur propoſitum efficax.

904 §. 3. Quamvis probabilius ſit ſufficere propoſitum virtuale, tamen ſecundum dicta *n.* 895. debet in praxi elici formale, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis, quando enim Concilia & Auctores dicunt ad Sacramentum Pœnitentiæ requiri dolorem cum propoſito, non diſtinguunt inter confeſſionem mortalium & venialium: nec aliunde ſufficienter colligimus non debere hoc extendi ad confeſſionem etiam venialium.

905 §. 4. Non requiritur propoſitum extendens ſe ad omnia venialia, quia ſecundum dicta *n.* 681. non requiritur dolor de omnibus venialibus, quæ quis confitetur, ergo nec propoſitum cavendi illa omnia, ſed ſufficit propoſitum cavendi ſaltem aliquod illorum, de quibus dolet, & rationes ibi ſunt ſufficienter inſinuatæ.

906 §. 5. Præter propoſitum cavendi aliquod veniale ex confeſſis, de quibus dolet, forte etiam requiritur propoſitum cavendi omnia mortalia, ſeu non peccandi de cetero mortaliter, quia qui ſuſcipit Sacramentum, vult gratiam ſe ſe reconciliativam, quæ ſit forma amicitiæ divinæ de ſe perpetuæ, ergo vult non eſſe averſus nec inimicus Deo, ergo vult ſervare impoſterum omnia ejus præcepta obligantia ſub mortali, ergo vult nullum mortale committere, & hoc implicite eſt propoſitum univerſale cavendi mortalia.

Q. 126. *An & quomodo in praxi elici poſſit propoſitum cavendi omnia venialia?* R. Difficultas hic eſt non parva, cum enim non poſſint caveri omnia, niſi uti habet Trid. *diſſ.* 3. *can.* 23. ex ſpeciali Dei privilegio, quod nemo ſibi ſpondere poteſt, Auctores varie loquuntur de hoc propoſito cavendi omnia venialia, nam

907 1. S. Th. 3. *p. q.* 87. *ar.* 1. *ad* 1. dicit ad pœnitentiam venialium ſufficere, quod homo proponat abſtinere a ſingulis, non tamen ab omnibus. Non eſt autem ſenſus, quod requiratur propoſitum abſtinendi ab omnibus diſtributive ſumptis, hoc enim eſſet propoſitum abſtinendi a collectione omnium, ſicuti qui vellet occidere omnes homines diſtributive ſumptos, vellet reipſa tollere totam collectionem hominum, quæ non includit niſi omnes & ſingulos. Nec eſt ſenſus, quod ſufficiat proponere abſtinere a ſingulis ſub disjunctione & conditione, v. g. ſic, volo abſtinere a mendaciis, vel ſi ab his non, volo abſtinere a detractionibus, &c. tale enim propoſitum non eſſet efficax reſpectu ullius determinate venialis, quia eſſet incompoſſibile cum ſingulis: Itaque S. Th. vult ſufficere propoſitum abſtinendi a quibuſvis venialibus, quæ in particulari ſingulatim occurrere poſſunt, uti exponunt Lug. *d.* 14. *n.* 140. Palav. *n.* 288. Averſ. *q.* 15. *ſ.* 6. Et ſimili ſenſu dicit Stoz. *n.* 80. ſufficere propoſitum vitandi ſingula in ſenſu diviſo, itaut nullum determinate aſſignari poſſit, a quo animus ſaltem virtualiter non abhorreat.

2. Suar. *d.* 4. *ſ.* 3. *n.* 5. dicit ſufficere, ſi proponat facere, quod 908 in ſe eſt, ſive, ut ait in Eſparza *q.* 91. *ad* 1. *art.* 8. quantum patitur humana fragilitas, veliſque adhibere diligentiam magnam, quantum fieri poteſt, in illis vitandis. Et quamvis Lug. *a n.* 130. diſpliceat illud, *quod in ſe eſt*, tamen quæ opponit, diſplicent Dicaſt. *d.* 6. *a n.* 295. ſed his omnibus omiſſis poteſt explicari Suar. quod ſicuti ob efficacem dolorem ſufficit affectiva deteſtatio, quæ tamen non poteſt efficere, ut peccata non fuerint, ſic ſufficiat affectivum propoſitum, quamvis efficere non poſſit, ut poſtea non ſequatur relapſus: ſufficit enim dolorem & propoſitum eſſe affective efficacia, quantum in ſe eſt, & non requiritur effective abſolute efficacia.

3. Stephanus a S. Paulo *t.* 4. *d.* 5. *n.* 113. dicit ſufficere, ſi habeat propoſitum conditionatum, ſeu deſiderium cavendi totam collectionem, ſi eſſet poſſibile: quia revera tota collectio ipſi diſplicet ex vi hujus pœnitentiæ. Hinc Palav. *n.* 292. dicit ad propoſitum hic ſufficiens requiri quidem deſiderium, attamen non ſpem cavendi omnia: deſiderium autem habere poteſt inquiunt Averſa. Rhodes. Boſco *n.* 245. quia poteſt phyſice cavere, quamvis moraliter non poſſit.

4. Lugo *n.* 133. dicit ſufficere, ſi doleat de tanto numero, ac 910 proinde proponat illam frequentiam emendare. Et hoc innuit etiam S. Th. ſupra, dicens debere habere propoſitum ſe præparandi ad minuenda venialia; quia nempe eſt ſpecialis inhoneſtas in repetita illa frequentia, quæ eſt in ſingulis illis peccatis. Idem volunt Tamb. *n.* 9. & 10. Spor. *n.* 97. Palav. *n.* 289. dicentes ſufficere, ſi proponat æquali tempore non committere tot venialia, ſed emendare multitudinem, uti habet Eſp. ſupra; *ſed* contra hoc propoſitum movent difficultatem Arr. *d.* 28. *a n.* 20. & Dic. *a n.* 301. cui non ſatis obviavit Lugo: quæſtio enim eſt de dolore & propoſito, non tantum circa illam frequentiam ſeu multitudinem emendandam, ſed etiam circa ipſamet venialia, quæ frequentiam illam conſtituunt: hinc

5. Spor. *n.* 338. ait magis expedire confiteri & firmiter propo- 911 nere cavere pauca venialia, v. g. quæ ſunt graviora vel radices aliorum, aut contra quæ hic & nunc confitens ſentit ſe magis moveri: Sic inquit Gob. *t.* 6. *n.* 224. ſi mentitus es, quandoque cum, quandoque ſine cauſa, ſufficiet propoſitum impoſterum non mentiendi ſine cauſa, quia gravius eſt mentiri ſine cauſa, quam cum cauſa, v. g. ut impedias rixas, ut proſis proximo. In ſimilem ſenſum dicit *Eſp.* ſupra ſufficere dolere de magnitudine venialium: hi tamen Auctores non ſatisfaciunt illi, qui doleret de omnibus venialibus, & proponeret cavere omnia: hinc

6. Arr. *n.* 22. & Boſco *n.* 245. recte dicunt me poſſe habere pro- 912 poſitum ſufficiens ad remiſſionem omnium, ſi doleam de illis, quæ feci, & proponam cavere ſimilia, nam ſicuti non feci omnia poſſibilia, ſed tantum aliqua, ſic ſatis erit proponere cavere ſimilia, quamvis ſciam me non poſſe cavere omnia poſſibilia.

7. Recte etiam notant Suar. ſupra, & Tann. *d.* 6. *q.* 6. *n.* 20. 913 duplicia eſſe venialia, alia plene deliberata, & hæc omnia poſſum moraliter vitare, ideoque poſſum proponere illa omnia cavere, quidquid contradicant aliqui cum Boſco *a n.* 202. Alia ſunt ſemideliberata, & circa hæc ſufficit dolere, quod facta ſint ac impoſterum velle adhibere diligentiam pro illis ſaltem minuendis, quantum humano modo fieri poterit. Ex dictis

Colliges cum *Con. Laym. & Caſtr.* ſupra, item cum Tamb. *n.* 14. 914 propoſitum de mortalibus in hoc præcipue differre a propoſito de venialibus, quod propoſitum de mortalibus debeat ſe extendere ad omnia, etiam collective ſumpta, non item ad omnia venialia, nequidem diſtributive. Addunt iidem Auctores, propoſitum reſpectu mortalium debere eſſe magis efficax, quia relapſus in venialia non eſt ita noxius, neque occaſiones ita ſunt evitabiles. Inde recte inferunt, facilius eſſe abſolvendos, qui ſæpe redeunt cum iiſdem venialibus, quam qui cum iiſdem mortalibus. Quod autem illi omnes, excepto *Caſtr.* doceant, etiam conſentiente Palav. *n.* 292. non eſſe obligationem proponendi fugere occaſiones proximas venialium, in hoc puto non eſſe audiendos, uti dixi *l.* 5. *n.* 283. nam qui vult periculum proximum peccati venialis, cenſetur velle peccatum veniale, & e contra qui præcipit, ut vitem veniale, etiam præcipit, ut vitem illud, quod moraliter certo me inducet in veniale: imo quamvis eſſet tantum probabile periculum proximum, ne induceret in veniale, adhuc tenerer ſub veniali illud fugere, quia hoc ipſum probabile periculum eſt præſens malum animæ, quod ex charitate teneor cavere, uti pluribus dictum eſt *l.* 5. *n.* 257.

Quandonam dubium ſit, vel cenſeri debeat deeſſe propoſitum ſufficens, ideoque debeat negari vel ſuſpendi abſolutio, præſertim in recidivis & conſtitutis in occaſione proxima peccandi, dicetur *a n.* 1819. 1831.

DUBIUM II.

Qualis Confeſſio requiratur?

ARTICULUS I. 915

An debeat eſſe integra materialiter?

„ RESp. Ad Confeſſionem, per ſe & ordinarie requiritur integritas materialis, ſita in eo, ut poſtquam diligentius te excuſſeris, & conſcientiæ tuæ ſinus & latebras (ita loquitur „ Trid. *ſeſſ.* 14. *c.* 5.) exploraveris, confitearis omnia mortalia „ memoriæ occurentia, nondum confeſſa, eorumque numerum „ & circumſtantias, quæ ſpeciem mutant. Patet ex Trid. *l. c.* & „ eſt certum. Ratio eſt, quia alias nec judicium ſacramentale recte „ adminiſtrari, nec æquitas in pœnis ſtatuendis ſervari poteſt.

„ Dicitur I. *Per ſe, & ordinarie*, quia per accidens & ex- „ traordinarie, ſufficit integritas formalis, *v. Dub. ſeq.*

„ Dicitur II. *Numerum:* intellige certum, qui ſi non con- „ ſtet, dic probabilem, addendo, *plus minus*. Quod ſi deinde de- „ prehendas te erraſſe, non teneris iterum confiteri, niſi notabili- „ ter fuerit major, Fag. Sanch. Hurt. contra Regin. Fill. & Sa, qui „ dicunt, verba illa, *plus*, *minus*, tantum extendi ad unum vel „ duo ſupra numerum indicatum: Sed quamvis hoc ſit verum in „ numero parvo, & denario v. g. non tamen in aliis, v. g. centena- „ rio, millenario, &c. quia verba illa non habent ſenſum abſo- „ lutum, ſed reſpectivum ad numerum, cui adduntur, qui quanto „ fuerit major, tanto etiam major verbis iſtis intelligetur, dummodo „ tamen ſit parvus reſpectu alterius, cui adjungitur, quod pruden- „ tis arbitrio æſtimandum eſt. Ita Dian. *p.* 3. *t.* 3. *R.* 174. ex Nav. „ &c. Item Lug. *d.* 16. *n.* 94. Quod ſi autem nec probabilis habe- „ ri poteſt, dicenda eſt conſuetudo peccandi, tempus & frequentia „ in die, ſeptimana, menſe vel anno. V. Filliuc. *t.* 7. *c.* 4. *n.* 82. „ Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 94. Gaſp. Hurt. *d.* 9. *diff.* 5. Lug. *n.* 79.

„ Dicitur III. *Quæ ſpeciem mutant:* quia etſi probabile ſit, „ quod docent Suar. Con. & alii, etiam eas, quæ notabiliter in ea- „ dem ſpecie aggravant (hoc eſt, quæ juxta cujuſque conſcientiam „ excedunt ordinarium peccandi modum) eſſe explicandas, ob ra- „ tionem allatam in reſponſione, contraria tamen ſententia, quam „ ex D. Th. Silv. Navar. docent Vaſq. Reg. Bon. Lug. *ſ.* 3. etiam „ probabilis eſt, & tuta; ſaltem ſi excipias. 1. Gradus conſan- „ guinitatis in inceſtu. 2. Quantitatem furti, injuriæ, &c. quę „ egent ſatisfactione. 3. Quando uno actu plures ſunt occiſi, vel „ infamati, vel apud plures. 4. Odium diuturnum: quia tunc „ ſolent plures actus fieri. V. Regin. *l. c.* 5. Peccatum inter „ Confeſſarium & pœnitentem. V. Fill. *de imp. mat. c.* 5. *q.* „ 5. 6. Si circumſtantiam invehat cenſuram, vel reſervationem, „ vel ad neceſſariam pœnitentis directionem a Confeſſario pru- „ denter interrogetur. *Unde reſolves*

„ I. Ad integritatem confeſſionis prærequiritur diligens exa- „ men, pro capacitate pœnitentis, temporis mora, & ceteris cir- „ cumſtantiis. Ad id autem ſufficit diligentia mediocris, qualem „ vir prudens in arduis negotiis adhibet, vel qualem mortaliter lo- „ quendo, docti & timorati adhibere ſolent, etiamſi quis putet, „ majore diligentia plura ſe reperturum, Bon. *t.* 1. *d.* 5. *q.* 7. Laym. „ *l.* 5. *t.* 6. *c.* 8. Poſt mediocrem autem illam diligentiam non tenetur „ de anteacta vita ulterius cogitare; & ſi quid occurrat, quod videa- „ tur non eſſe in confeſſione explicatum, poteſt ſibi perſuadere, „ cum ceteris id memoratum fuiſſe, Dian. *R.* 107. ex Sanch.

„ II. Examen hoc a confeſſario poteſt ſuppleri: quod tamen „ Suar. reprobat in confeſſionibus longis diligentiorum, eo quod „ impoſſibile fere ſit, ut quis repente rogatus omnia recorde- „ tur, & tantum admittit in rudibus, quos etiam monet Sa *v.* „ *Confeſſio*, bona fide confeſſos, non nimis rogandos de confeſ- „ ſionibus præteritis, niſi intelligatur aliquid neceſſarium defuiſ- „ ſe. V. Fagund. Dian. *R.* 89.

„ III. Non eſt neceſſarium peccata ſcribere, ne memoria exci- „ dant, ut contra Bon. docent Suar. Vaſq. & alii: imo Sotus dicit, „ non conſulendum, ob periculum evulgationis. Melius tamen „ Laym. Con. & alii aſſerunt, ſuadendum eſſe; dummodo videtur „ anxietas nimia, propter quam ſcrupuloſis prohiberi poteſt.

„ IV. Invalida eſt confeſſio non integra ex ignorantia vel negli- „ gentia moraliter culpabili, ut verius docent Suar. & alii commu- „ niter contra *Sot. & Canum*, quia *Trid.* requirit diligens examen.

„ V. Non officit integritati, per ſe loquendo, ſi quis ſubinde „ gravius lapſus, id alteri prius confiteatur, & deinde ordinario „ ſuo venialia tantum (qui imprudenter id ægre feret, prohibebit, „ aut reprehendet) niſi tamen ea occaſione maneat in mortali oc- „ caſione peccandi; aut ideo circumeat, ut liberius peccet: tunc „ enim graviter peccabit, & ob defectum attritionis, confeſſio „ erit nulla. Ita Fill. Laym. Lugo *diſp.* 16. *n.* 57.

„ VI. Ex circumſtantiis minuentibus, illæ tantum explicandæ „ ſunt, quæ vel omnino tollunt malitiam, vel ex mortali faciunt „ venialem, ut parvitas materiæ, indeliberatio &c. (v. g. ſi die „ Veneris ignorans comediſſet carnes) vel alioqui notabiliter „ mutant judicium Confeſſarii, ſaltem quoad ſpeciem.

„ VII. Ad ſervandam integritatem confeſſionis peccata mor- „ talia dubia (loquendo de dubio proprie dicto) ſunt aperien- „ da, ut docent Suar. *in* 3. *p. t.* 4. *d.* 24. *ſ.* 9. *n.* 7. Sanch. Dian. Lug. „ *n.* 63. Bon. *d.* 3. *q.* 5. *ſ.* 2. *p.* 2. *dif.* 4. & alii communiter contra Con. „ Ratio eſt, tum quia peccata, quæ ſunt in conſcientia, debent „ manifeſtari: at dubia ut dubia ſunt in conſcientia: tum „ quia in negotio ſalutis, & medio ad hanc neceſſario, non „ tam habet locum illud axioma: *Melior eſt conditio poſſidentis*, „ quam hoc: *In dubio tutior pars eligenda eſt*. (Excipiuntur tamen „ ſcrupuloſi, & ii, quibus diu poſt patratum peccatum ſuboritur „ aliquod dubium, ſi alias ſoliti ſint ſollicite confeſſionem inſtitue- „ re; quia non eſt dubium prudens). Quod ſi poſtmodum accipiant „ notitiam certam, idem rurſus eſſe confitendum tanquam certum, „ docent Turrianus & Sanch. 1. *mor. c.* 16. *n.* 69. Dubitat tamen „ Lug. *n.* 79. & 92. ſuadetque id ut ſecurius. V. Dian. *R.* 60. & „ & 107. Si vero peccatum confeſſus ſit ut certum, & poſtea de „ eo dubitet, an fecerit, non tenetur iterum confiteri ut du- „ bium Lug. Tamb. *de exped. conf. l.* 1. *c.* 1. qui idem cenſent, etſi „ poſtmodum certo comperiat ſe non feciſſe: Monent autem Suar. „ & Tamb. *l. c.* ſi quis ſola peccata dubia confiteatur, monendus „ ut addat aliquod certum ex alias confeſſis: Quod ſi id haberi „ non poſſit, abſolvendum ſub conditione.

ADDENDA.

916 *Q*UÆſt. 127. *Quid ſit Confeſſio, & quæ ſit ejus materia?* R. Confeſſio eſt accuſatio externa de peccato proprio, ordinata ad abſolutionem a Sacerdote obtinendam. Quænam autem ſit ejus materia, ſufficienter explicatum eſt *in q.* 84. *& ſeqq.*

917 *Q.* 128. *Quid præterea ſit notandum circa obligationem confitendi integre?* R. Gerſ. *par.* 2. *tit. De arte audiendi confeſſiones*, *n.* 32. *lit. X. in proœmio* ait: *Paucos hactenus reperi, qui perfecte unquam & integre confeſſi fuerint, cauſa exiſtente in multis, vel negligentia vel ignorantia Confeſſariorum:* hinc ut ſaltem ignorantia illa depellatur, paulo fuſius, etiam per ſequentes qq. agendum erit de modo integre explicandi peccata.

§. 1. Eſt gravis obligatio confitendi integre omnia & ſingula 918 mortalia, uti conſtat ex verbis Conciliorum, *Lateranenſis*, *Florentini & Tridentini*, quæ retuli *n.* 595. Hanc autem obligationem eſſe gravem, manifeſtum eſt, nam verba Conciliorum ſunt præceptiva, vel declarativa præcepti, & materia eſt gravis, ſive ſpectetur difficultas confitendi, quæ ſecundum ſe eſt graviſſima, ſive utilitas & finis, ad quem talis confeſſio ordinatur, qui eſt remiſſo peccati mortalis per illud medium intenta a Deo: ergo.

§. 2. Integritas confeſſionis alia eſt materialis, alia formalis 919 tantum. Materialis eſt, ſi pœnitens confiteatur omnia mortalia, quæ poſt diligens examen memoriæ ipſius occurrunt. Formalis tantum eſt, ſi confiteatur aliqua, non tamen omnia, quæ memoriæ occurrunt: & hæc quidem integritas ſaltem formalis eſt neceſſaria neceſſitate Sacramenti, uti pluribus demonſtrat Moya *d.* 1. *q.* 8. contra quoſdam recentiores. E contra integritas materialis eſt neceſſaria neceſſitate tantum præcepti.

§. 3. Ad integritatem confeſſionis ſpectat explicare omnia mor- 920 talia, ſecundum numerum, ſecundum ſpeciem & ſecundum omnes circumſtantias mutantes ſpecies malitiæ mortalis, eſt de fide ex *Trid.* ſupra, nam qui omittit vel numerum vel ſpeciem aliquam vel circumſtantiam, quæ mutat ſpeciem, ille non confitetur omnia & ſingula mortalia: ergo. Debet autem exprimi numerus prout nunc in conſcientia agnoſcitur, hinc ſciens ſe ter blaſphemaſſe, male confitetur dicendo, accuſo me, ſi bis aut ter, vel accuſo me, quod ter circiter blaſphemaverim, ſic enim non dicit numerum, prout in conſcientia habet.

Q. 129. *Quid addendum ſit circa modum practice confitendi in-* 921 *tegre quoad numerum?* R. §. 1. *In lib.* 5. *a n.* 147. explicatum eſt quandonam actus phyſice unus ſit unum vel multiplex numero peccatum: Item *a n.* 167. quandonam actus phyſice plures ſint unum vel multiplex numero peccatum: Item *a n.* 173. quandonam peccatum numero multiplicetur propter interruptionem & repetionem actuum. Denique *ibid. a n.* 180. dictum eſt, quandonam peccatum omiſſionis numero multiplicetur, quæ omnia hic ſuppono & hic debent recoli ex ibi dictis.

§. 2. Numerus eſt confitendus vel abſolute vel ſub dubio pro- 922 ut conſcientia dictat ſecundum dicta *n.* 618. unde qui recordatur, quod decies fecerit, peccat mortaliter dicendo, *aliquoties feci*, *ſæpius feci*, *forte decies feci*, quia hæ voces non ſignificant numerum certum, qui in conſcientia eſt. Idem eſt de eo, qui ſcit ſe feciſſe decies, & dicit ſe feciſſe decies vel undecies circiter, Dicaſt. Stoz *lib.* 1. *n.* 93. Sæpe tamen excuſantur pœnitentes per ſimplicitatem vel bonam fidem, ex qua malunt plus dicere quam minus: ſi tamen Confeſſarius hoc advertat, monere debet, ne id faciant, ſed dicant, ſicuti eſt in conſcientia, Averſ. *q.* 10. *ſ.* 12. Quod ſi aliquis ita judicans ſit confeſſus ſe decies feciſſe, & poſtea judicet ſe feciſſe tantum ſexies, nec eſt opus hoc poſtea dicere, quia decem ſunt ſex & amplius, Lugo, Dicaſt. *d.* 9. *n.* 112. Averſa *ſupr.* qui putat, ſi dixerit ter circiter, & poſtea reſciat ſe feciſſe determinate ter, teneri iterum confiteri ut certo ter, quia prius confeſſus erat ut dubium.

§. 3. Qui uno actu detraxit tribus, ſecundum dicta *l.* 5. *a n.* 149. 923 fecit tria peccata, vel ſaltem contraxit tres numero malitias in confeſſione exprimendas, uti habet communior cum Averſ. *ſ.* 14. attamen non debet confiteri ſe ter detraxiſſe, neque etiam ſine addito ſe feciſſe tres detractiones, ſic enim Confeſſarius intelligeret eſſe factum per tres diſtinctos actus, qualiter actum non eſt, ſed debet dicere uno actu detraxi tribus. Idem eſt ſi habuit unam voluntatem fornicandi cum tribus aut ter fornicandi cum eadem, tum enim non ſatisfacit dicendo, habui voluntatem fornicandi, ſic enim ſignificat tantum voluiſſe cum una vel ſemel.

Objic. Si numerus malitiarum ſit confitendus, ergo qui detra- 924 xit vel imprecatus eſt malum toti alicui Monaſterio, debebit dicere numerum perſonarum, quæ ſunt in illo. R. Si ſciebatur numerus, & detractio vel imprecatio afficiebat ſingulos, c. Si non ſciebatur numerus, aut detractio vel imprecatio afficiebat tantum communitatem in genere, n. Detractio communiter cadit in ſingulas perſonas, uti ſi dicatur Monaſterium eſſe deditum potationibus, familiam habere originem a Judæis &c. imprecatio poteſt cadere in totum per modum unius, ut ſi villicus imprecetur Monaſterio, quia cogitur ei ſolvere nimis magnos canones, hic enim poſſet amare ſingulas perſonas Monaſterii, & tamen toti imprecari malum. Signum autem, quod imprecer toti ſimul eſt, ſi non imprecarer ſingulis, ſi inde abeſſent, ideoque tum erit unicum peccatum, quia eſt unicum objectum, nempe communitas, Dic. *n.* 232. Ex ſimili ratione putat Stoz *n.* 395. eum, qui hęredibus vel communitati eſt furatus, ſatisfacere, ſi dicat ſe eſſe furatum rem ſpectantem ad plures vel ad communitatem non determinando quot ſint hæredes vel perſonæ in communitate, ſed hoc intelligendum eſt de bonis adhuc indiviſis; uti notat Dic. *ſupra*. Quod ſi aliquis ex odio uno in unam familiam, uno actu, v. g. potione venenata omnes occiderit, quamvis non ratione odii pręciſe, tamen ratione occiſionis eſſent tot numero peccata, quot perſonæ, quia per occiſionem læſiſſet diverſa ſingularum jura: in omnibus tamen ejuſmodi caſibus debet pœnitens ſic confiteri, ſicut apprehendebat objecta, quando peccabat, v.g. quando detrahebat aut maledicebat, & ideo *l.* 5. *n.* 149. dixi actum unum tendentem in plura objecta eſſe multa numero peccata in confeſſione explicanda, prout actus diſtincte vel confuſe in ea objecta tendebat: hinc ſi quis peccarit tantum apprehendens eſſe contra multitudinem, ſatis eſt, ſi explicet peccatum ſub his terminis, ſub quibus illud concepit & quouſque apprehenſio ſe extendebat, nec requiritur, ut dicat, quot perſonæ reipſa fuerint, quamvis id reſciat, quando confitetur, Dicaſt. *n.* 253. Averſa *de pecc. quæſt.* 72. *ſeſſ.* 4.

§. 4. Qui per tres actus furatus eſt eidem tres ducatos, 925 non

non ſatisfacit dicendo furatus ſum tres ducatos, quia tres actus faciunt tria numero peccata. Qui autem uno actu furatus eſt idem tres ducatos, ſatisfacit dicendo, ſemel furatus ſum tres ducatos, quia eſt unum peccatum, cum ſit unus actus, & illi tres ducati ſint unum numero objectum, ſecundum dicta *l. 5. n.* 151. E contra qui uno actus furatus eſt tres ducatos, ſingulos pertinentes ad diverſos homines, non ſatisfaciat dicendo, furatus ſum tres ducatos, ſed addere debet pertinuiſſe ad diverſos homines: Jam enim non faciunt unum numero objectum, ſed quia pertinebant ad diverſos, illo unico actu læſa eſſent tria jura numero diverſa ſingulorum iſtorum hominum, uti dictum eſt ibidem *l. 5. n.* 152.

926 §. 5. Qui uno actu dubitavit circa tres fidei articulos, uno actu juravit tria objecta falſa, uno actu blaſphemavit in tribus materiis, ſatisfacit dicendo: ſemel dubitavi de fide, ſemel juravi falſo, ſemel blaſphemavi, ut dictum eſt *l. 5. a. n.* 156. E contra qui uno actu odit tres homines, uno actu detraxit uni apud tres homines, debet addere hunc numerum hominum, ſecundum dicta *l. 5. n.* 158. *&* 162. Similiter qui uno actu ſtatuit per ſeptimanam omittere Horas, addere debet, ſemel volui omittere per ſeptem dies, ſecundum dicta *ibid. n.* 164.

927 §. 6. Quoties quis comedit carnes die jejunii, toties peccat ſecundum dicta *l. 3. p. 2. n.* 1264. Quod licet non admittant aliqui, ſi ſit jejunium ex voto vel pœnitentia ſacramentali, tamen oppoſitum videtur probabilius, ſecundum dicta *lib. 3. par.* 1. *numer.* 438. quia jejunium vovetur vel injungitur prout ab Eccleſia præcipitur. Item probabile eſt toties peccare, quoties plenam ſumit refectionem etiam e cibis eſurialibus dicta *l. 3. p.* 2. *n.* 1265. quamvis oppoſitum etiam ſit probabile. Quod ſi quis initio menſæ comediſſet carnes, & uno vel altero ferculo e piſcibus interpoſito, poſtea iterum carnes comederet, eſſet unum peccatum, quia eſt una refectio: ſi autem a menſa ſurrexiſſet & rediret etiam intra unam horam, putat Tamb. *in Dec. l.* 4. *c.* 5. §. 1. *n.* 18. fore duo peccata: ſed probabile eſt oppoſitum, quia ſicuti ſi Sacerdos in mortali ſumat ſuam hoſtiam, & poſt communionem ad duas horas diſtributam, ſumat reliquas particulas conſecratas, eſt unum peccatum indignæ ſumptionis, ſecundum dicta *l. 5. n.* 170. quia nempe duæ illæ ſumptiones pertinent ad conſummationem unius Sacrificii, non obſtante tanta interruptione phyſica, ita illæ duæ ſumptiones facient unam comeſtionem carnium, quia ſecundum dicta *l. 3. p. 2. a n.* 1279. relinquunt unitatem refectionis ſive prandii.

928 §. 7. Qui per horam continuat actum, facit unum peccatum: qui autem intra horam ter retractat actum & reſumit, facit quatuor peccata, ſecundum dicta *l. 5. n.* 174. adeoque hic poſterior plus peccat in ordine ad obligationem confitendi, quia debet dicere, quater hoc feci, alter autem dicit, ſemel feci. Uter vero plus peccet in ordine ad culpam, demeritum & pœnam, pendet maxime a circumſtantiis deliberationis & intentionis: ceteris paribus, qui continuat, magis peccat, quia retractare malum, eſt de ſe bonum, & continuare malum eſt pejus quam abrumpere & relabi intra idem tempus. Plura circa interruptionem videri poſſunt *l. 5. a n.* 173.

929 §. 8. Qui continuo tempore in mortali abſolvit decem pœnitentes, aut miniſtrat Euchariſtiam decem communicantibus, non ſatisfacit dicendo, ſemel indigne adminiſtravi Sacramentum Pœnitentiæ vel Euchariſtiæ, ſed tenetur addere numerum hominum, quibus adminiſtravit, ut dictum eſt *l. 5. a n.* 71.

930 §. 9. Qui in vigilia S. Matthiæ incidente in diem Veneris quatuor temporum quadrageſimæ comedit carnes, ſatisfacit dicendo, ſemel die jejunii comedi carnes, quia omnes illæ leges prohibentes ſunt moraliter unica, ſecundum dicta *l. 5. n.* 147. Ob eamdem rationem, qui inobediens fuit pluribus Superioribus idem imperantibus, quorum unus non volebat afferre novam obligationem, ſed tantum eamdem, ſatisfacit dicendo, ſemel fui inobediens Superiori, ſecundum dicta ibidem *n.* 148. Si tamen ſciretur, quod ſecundus Superior, v. g. ex alio motivo intendiſſet novam obligationem, tunc in uno illo actu inobedientiæ eſſent duæ malitiæ, & dicere deberet: fui duobus præceptis Superiorum inobediens, ſecundum ibidem dicta *n.* 147.

931 §. 10. Qui furatus eſt 1000. & primo bona fide confeſſus eſt ſe furatum eſſe 500. ſi poſtea reddatur certior, quod fuerint 1000. Lugo, Tamb. *de Conf. l. 2. c. 1. a n.* 74. Spor. *n.* 406. putant non ſatisfacere, ſi in ſequente confeſſione dicat ſe furatum 500. quia falſum eſt, quod violaverit jus in 500. nam fuit jus in 1000. quod violavit: ergo neutra vice explicaret ſuum peccatum, ſed debet repetere & dicere, furatus ſum 1000. Oppoſitum tenent Arr. *d.* 35. *n.* 40. & Boſco *d. 7. ſ. 8. n.* 170. & eſt probabile ex dicendis *n.* 932. etiamſi ſupponamus eſſe obligationem confitendi circumſtantias aggravantes tantum: ſicuti enim ſi uno actu contraxerim duas ſpecie malitias, & prima vice confeſſus ſim unam tantum, poſtea recordans alterius ſatisfacio dicendo hanc alteram ſolam, ſi utraque cenſeatur ſufficienter intelligi, uti dicetur *n.* 1135. ita & hic, nam qui violavit jus ad 1000. etiam violavit jus ad 500. ergo utraque vice dicit verum, & qui ſemel confeſſus eſt ſe furatum eſſe 500. & poſtea iterum confitetur ſe furatum eſſe 500. dixit totam malitiam, quæ eſt in furto millenorum: ergo. Id tamen ſcienter fieri non debet in prima confeſſione, quia eſt ſaltem contra ſinceritatem confeſſionis, ſecundum dicenda *n.* 1134.

932 §. 11. Qui bona fide ita exiſtimans confeſſus eſt ſe decies blaſphemaſſe, etiamſi poſtea melius recogitans judicet ſe blaſphemaſſe vigeſies, certo ſatisfacit, ſi in poſteriore confeſſione dicat ſe blaſphemaſſe decies, quia ſic certo edixit ſpeciem & totum numerum.

933 §. 12. Quando pœnitens a modico tempore eſt confeſſus, v. g. a duabus ſeptimanis, & in parvo numero palpabilium peccatorum præſertim externorum addit circiter, merito eſt ſuſpectus de negligenti examine, quia ſi ſe examinaſſet, facile ſciret quoties tale crimen intra tam breve tempus commiſiſſet, Gob. Stoz. *n.* 103. Spor. *n.* 444.

934 §. 13. Qui poſt examinatam diligenter conſcientiam aperuit in genera ſtatum, vitam, conſuetudinem & tempus, quo in peccatis hæſit, non tenetur poſtea repetere peccata, quamvis in particulari diſtinctius recordetur hujus vel illius, in hoc vel illo loco aut tempore, cum hac vel illa perſona commiſſi, quia in illa confuſa narratione fuerunt ſufficienter intellecta a Confeſſario, qui potuit de eis & eorum numero formare morale judicium, atque ideo ab omnibus directe abſolvit.

§. 14. Cum ſæpe pœnitenti moraliter impoſſibile ſit ſcire numerum, ut ſi meretrix diu cuivis fuerit expoſita, ſcire non poteſt, quot perſonas conjugatas, quot liberas admiſerit vel parata fuerit admittere, unde in ejuſmodi caſibus fruſtra Confeſſarius urgebit ad certum numerum exprimendum, & reipſa tantum urgebit ad errandum, ut ſatisfaciat ſuæ ſcrupuloſitati: hinc melius eſt, ſi petat, quanto tempore ita vixerit parata ad quoſvis, & an ſæpe de ſeptimana ſolita ſit reipſa vel ſaltem animo promiſcue quoslibet admittere. In illis autem peccatis, quæ ſunt enormiora aut rarius fiunt, facilius ſciet numerum, unde de his eſt interroganda, quoties, v. g. contra naturam peccarit, quoties cum perſona ſacra vel conſanguinea: ſimiliter ſufficit, ſi conſuetudinarius dicat durationem conſuetudinis, & quoties ſoleret per diem vel ſeptimanam repetere peccatum ſuum. Quod autem attinet ad rudes homines, præſertim qui rarius confitentur, hi determinatum peccatorum numerum ſcire vix poſſunt, unde ſi rogati exprimant, ſæpe mere conjectando illum exprimunt, ſive quia tacere erubeſcunt, ſive ut a moleſta Confeſſarii interrogatione ſe eximant, hinc etiam cum talibus melius facit Confeſſarius, ſi ipſemet intellecto modo vivendi & frequentia peccandi v. g. per unam ſeptimanam, ac diuturnitate temporis, quo ita peccare ſoliti fuerunt, ex his conjiciat, ſeu apud ſe colligat numerum: quod tamen non tenet univerſaliter, uti recte monet Dicaſt. *d. 9. n.* 51. nam ſæpe fit ut uno tempore plus peccarint quam alio, de quo etiam erunt interrogandi, ſed ſemper cum diſcretione, ne nimium crucientur, & confeſſio fiat valde odioſa, *Confeſſarius mediocriter doctus*, inquit Leſs. *in Auct. v. Confeſſio caſ.* 10. *ſi non ſit ſcrupuloſus, non habet in his magnas difficultates: ſed ſcrupuloſus, etſi ſit doctiſſimus, ubique hærebit, eritque anxius.* 935

Q. 130. *Si quis neſciens numerum determinatum dixerit, feci hoc toties, plus minus, vel toties circiter, & poſtea certo reſciat, quoties determinate, vel ſe feciſſe ſæpius, an obligetur iterum confiteri hunc determinatum vel majorem numerum certo agnitum?* R. Non obligari, ſecundum dicta *n.* 616. dummodo hic numerus determinatus vel major fuerit ſufficienter ſignificatus per *To plus minus* ſive *circiter*. Cur autem confeſſus peccatum ut dubium, ſi poſtea agnoſcat ut certum, teneatur iterum confiteri ut certum, diſparitatem dedi illo *n.* 616. Tota hic difficultas eſt, quoſque illæ particulæ, *plus minus*, vel *circiter*, ſe extendant, de quo ſunt variæ ſententiæ, nam 936

§. 1. J. Sanch. & alii apud Dian. *p. 3. t. 4. R.* 94. dicunt nunquam ſignificare plus, quam duo vel tria ultra numerum expreſſum. Alii, non ultra quatuor, alii non ultra quinque, uti refert Dicaſt. *d. 9. n.* 116. Alii cum Stoz *l. 1. p. 1. n.* 99. non ultra decem, quantumcumque magno numero addantur, ſed hi nimis rigide loquuntur, quia particulæ illæ ſignificant comparative ad numerum, cui adduntur, ergo male ponitur una abſoluta menſura etiam reſpectu cujuſcumque magni numeri. 937

§. 2. Alii apud Dicaſt. *n.* 115. dicunt extendi poſſe ad quartam partem: Tann. *q. 7. n.* 45. citans Sot. & Valent. dicit, ſi fecerit trigeſies, ſatis eſſe, ſi dixerit, vigeſies circiter. *Verricel.* univerſaliter putat extendi poſſe etiam ad dimidium; ſed hi videntur nimis laxe loqui, quia ſi quis promittat alteri quadringentos circiter ducatos, nemo dicet ſatisfacere, ſi det trecentos, multo minus ſi ducentos. 838

§. 3. Alii cum Menochio apud Dicaſt. *n.* 121. reſtringunt præciſe ad quinque in centum, ſed hi in parvo numero ſunt nimis rigidi, nam ſecundum omnes ſatisfecit, qui bona fide neſciens dixit, centies circiter, quamvis ex reperta ſchedula, in qua notarat, poſtea reſciat ſe feciſſe centies & ſexies. E contra in numero magno regula illa eſt nimis laxa, nam quinque millia videntur nimium reſpectu centum millium, & tamen non deſunt niſi quinque in centum, hinc 939

§. 4. Hæc unica regula videtur tenenda, ut quando exceſſus eſt parvus, vel abſolute in ſe, vel ſaltem reſpectu magnæ ſummæ quæ exprimitur, tum cenſeatur ſufficienter explicatus per illas particulas & incluſus in numero expreſſe. Quo autem numerus expreſſus eſt minor, etiam exceſſus debet eſſe minor: quo numerus eſt major, poteſt exceſſus eſſe major; attamen ſine proportione arithmetica, ſed tantum cum aliqua proportione quaſi geometrica ſecundum judicium prudentum, quandiu nempe parvus exceſſus cenſetur quaſi abſorberi in numero majori expreſſo. Sic parvi exceſſus videntur eſſe unum reſpectu quatuor, duo reſpectu decem, tria reſpectu viginti, quatuor reſpectu quadraginta, ſex vel etiam novem reſpectu centum, uti cum aliis tenet Sporer. *a n.* 446. Unde ſecundum Dicaſt. *n.* 119. & Boſco *ſ. 8. n.* 154. Si dixiſti, ter circiter & feceras quater, ſatisfeciſti, quia licet unum ſit tertia pars trium, tamen eſt aliquid in ſe parvum. Addunt Con. Lugo, & alii cum Burgh. *cent. 2. caſ.* 55. ſi dixeris octogeſies circiter, quamvis feceris centies, quia viginti reſpectu centum videtur in morali judicio eſſe parvus numerus; ſed alii merito de hoc dubitant, unde ſi feciſſes centies trigeſies, & dixiſſes centies circiter, Boſco recte dicit fore nimium exceſſum, quia quamvis triginta non ſit tertia pars numeri centenarii, tamen neque in ſe, neque reſpective ad centum videntur eſſe aliquid parvum. Addit Dicaſt. *n.* 119. ſi dixeris, circiter millies eſſe ſatis, quamvis feceris millies quinquageſies: Si tamen dixiſſes, millies circiter, & feciſſes millies duncenties, non videri ſatis expreſſum, quia eſt nimius exceſſus putat tamen, ſi dixiſſes, circiter decies millies, tum etiam includi decies millies & decenties: qui enim dicit exercitum conſtare circiter decem millibus militum, verum dicit, quamvis ſint ducenti plures vel pauciores. Denique ſi quis dixiſſet ſe blaſphemaſſe decies, non addendo circiter, & poſtea comperiret vel dubitaret, an non blaſphemarit undecies; communior ſententia eſt cum Sporer *n.* 449. debere in proxima confeſſione dicere ſe blaphemaſſe ſemel vel de hoc dubitare, quia hanc vicem nullo verbo vel ſigno manifeſtaſſet: in hoc tamen contradicit Tann. & recte, ſi ſupponamus pœnitentem ſemel pro ſemper manifeſtaſſe Confeſſario, quod tali determinate numero non intelligat niſi circiter. Vide etiam dicta *nu.* 617. 618. *&* 624. ubi aliqua de confeſſione quoad numerum.

941 *Q.* 131. *An non tantum actus externus, ſed etiam effectus peccati ſit cum actu interno confitendus?* R. §. 1. Actus externus, qui internum complet in ratione peccati externi, eſt ſimul confitendus, Tann. *q. 7. n.* 47. Averſa *q. 19. ſ. 2. §. Potius*, Eſparſa *q. 90. ar. 1. ad* 7. Platel. *n.* 774. qui merito dicunt hoc eſſe certum. *Probatur*, quia licet actus externus nihil ſuperaddat malitiæ, uti habet communis & probabilior cum S. Th. 1. 2. *q.* 20. *art.* 3. *&* 4. contra *Scot. Ripald.* & alios, tamen actus internus & externus faciunt unum actum completum in genere moris, actio enim externa habet ſe velut materiale, interna velut formale: Chriſtus autem voluit explicari totum peccatum completum in genere moris, uti nobis conſtat ex conſenſu Doctorum & praxi fidelium: ergo cum actus internus in genere moris compleatur per actum externum, & cum illo ſit ſimpliciter totum peccatum completum, debet illud totum explicari, dicendo, verbi gratia commiſi homicidium, adulterium, detractionem; hæc enim veniunt nomine peccati ſimpliciter, quod dicitur, dictum, factum vel concupitum: ergo. Conſequenter qui alterum vulneravit, non ſatisfacit dicendo, volui vulnerare, item qui volens occidere lethaliter vulneravit, non ſatisfacit dicendo: volui occidere, ſed debet addere: volens occidere, lethaliter vulneravi.

942 *Objic.* Si die feſto omiſerim Miſſam eo fine, ut ſtuderem, ſatisfacio dicendo, omiſi Miſſam die feſto, tacendo de ſtudio, quamvis ſtudendo peccaverim, & per ſtudium expleverim meam malam intentionem, ergo idem eſt de actu externo. R. n. conſ. quia quamvis tale ſtudium ſit denominative peccatum & ſubjectum ejuſdem malitiæ, non aliter ac externa omiſſio Miſſæ, tamen ſtudium non complet volitionem non audiendi Miſſam, ſed hanc volitionem complet vel externa omiſſio Miſſæ, vel cauſa proxima illius, uti explicatum eſt *l. 5. a n.* 27. ergo talis ſufficienter explicat ſuum peccatum, dicendo: omiſi Miſſam die feſto. *Nec obſtat*, quod volitio ſtudendi etiam eſſet peccatum, & compleatur externe per ſtudium, *nam* tota malitia volitionis ſtudendi erat malitia volitionis omittendi Miſſam, quæ tota explicata eſt, dicendo, omiſi Miſſam.

943 §. 2. Circa peccatum diſtinguenda ſunt iſta quatuor: Cauſa finalis peccati: Actio concomitans peccatum: Complementum externum peccati: Effectus peccati. *Cauſa finalis peccati* hoc eſt, propter quod aliquis peccat, ut ſi quis omittat Miſſam, ut ſtudeat, ſtudium eſt cauſa finalis peccati, & peccatum denominative, eſt enim actus libere poſitus ex mala intentione omittendi Miſſam, qui actus eſt veluti medium omittendi Miſſam, adeoque indirecte prohibetur eodem præcepto, quo directe præcipitur Miſſa. Quando autem talis cauſa finalis peccati non eſt de ſe mala, non eſt opus illius facere mentionem in Confeſſione, uti *n.* 942. dictum eſt, quia licet hoc reticeatur, tamen explicatur tota malitia principalis peccati interne & externe completi. *Actio concomitans peccatum* eſt illa, quæ per accidens ponitur eodem tempore, quo etiam ponitur peccatum, quæ quamvis forte ſit incompoſſibilis cum impletione præcepti, tamen non eſt cauſa, nec occaſio tranſgreſſionis illius; ut ſi quis determinatus ſit ad omittendam Miſſam, quia nimis frigus eſt, poſtea autem, ne ſit otioſus, ſi domi ſtudeat, quando deberet audire Miſſam, hoc ſtudium eſt pure concomitans omiſſionem Miſſæ, & nequidem denominative eſt peccatum: hinc multo minus opus eſt facere mentionem illius in Confeſſione. *Complementum externum peccati* eſt actio externa immediate dependens a peccato interno actualiter exiſtente, cujus eſt veluti executio; & ideo denominat hominem externe actu peccantem, uti explicatum eſt *l. 5. a n.* 27. Et hoc complementum peccati eſt explicandum in confeſſione, ſecundum dicta *n.* 941. *Effectus peccati* eſt aliquid, quod cauſatur & ſequitur ad totum peccatum interne & externe completum, v. g. voluntas occidendi completur externe per transfoſſionem, ad quam ſequitur mors: voluntas comburendi domum completur per applicationem ignis, ad quam ſequitur exuſtio domus; voluntas ſe inebriandi completur per potationem vini, ad quam ſequitur privatio rationis; voluntas turpiloquii completur per locutionem turpem, ad quam ſequitur motus venereus. Hic mors, exuſtio domus, privatio rationis, motus venereus, dicuntur effectus peccati, & de illis quæritur, an, & quando ſecuti ſunt, etiam an ſint ſimul explicandi in confeſſione: an e contra ſatis ſit dicere, transfodi, intendens mortem proximi, incendi domum proximi, potavi, prævidens periculum ebrietatis, locutus ſum turpia, prævidens motus venereos, tacendo, quod omnia iſta reipſa ſecuta ſint.

944 §. 3. Probabilius videtur non eſſe obligationem, per ſe loquendo, confitendi talem effectum peccati. Ita Vaſq. Salas, Gran. Lug. Bon. Rayn. Rhod. Dian. *p. 1. tr. 7. R.* 64. Dicaſt. *d. 9. n.* 19. *&* 415. Bonæſp. *de Peccat. d. 5. n.* 68. Eſparſ. *q. 90. ad 7. art.* 4. Burgh. *cent. 1. caſ.* 19. Gob. *in Quint. t. 5. c. 9. a n.* 6. Herincx *de peccat. d. 5. n.* 74. Spor. *n.* 383. & alii multi contra Sot. Lopez, Sanch. *de Matr. l. 9. d. 44. n.* 30. Caſtr. *t. 2. d. 1. p. 3. n.* 7. Averſ. *q. 10. ſ.* 2. Platel. *n.* 775. Arr. *de Peccat. d. 45. n.* 13. qui immerito dicit ſuam ſententiam eſſe certam, & in ea convenire omnes. *Probatur*, nam imprimis ſi talis effectus nullo modo fuerit prævisus, non eſt obligatio illum confitendi, ut fatentur plerique ex adverſariis, quia ſecundum dicta *l. 5. a n.* 30. tum non fuiſſet nequidem denominative voluntarius: nihil enim volitum niſi cognitum: ergo nullo modo dici poſſet eſſe peccatum. Neque hic ſufficit debuiſſe prævideri, nam inde tantum ſequitur negligentiam advertentiæ fore culpabilem & confitendam. Deinde ſi talis effectus ſequitur poſt retractationem cauſæ, etiam non eſt confitendus, uti etiam plerique ex adverſariis concedunt, alioquin qui ante menſem abjeciſſet Breviarium vel propinaſſet alicui venenum, ſi ſtatim poſt commiſſum peccatum fuiſſet rite confeſſus, teneretur omiſſionem Horarum per omnes dies ſequentes, & mortem poſt menſem ſecutam aperire, quod nemo dicit. Denique licet effectus fuerit in peccato velut cauſa prævisus aut etiam intentus, tamen talis effectus proprie dici non poteſt peccatum, uti probatum eſt *l. 5. n.* 33. cum neque in ſe ſit peccatum, neque etiam externe compleat peccatum ſecundum dicta *num.* 843. ergo non eſt obligatio illum confitendi, quia non eſt obligatio confitendi aliud quam peccatum. *Nec obſtat*, quod non retractarit cauſam, *nam* ſive retractarit ſive non, effectus manet ſuo modo æqualiter imputabilis, non tanquam culpa ſed tantum tanquam effectus culpæ præteritæ, uti explicatum eſt *l. 5. a n.* 42. Et conſequenter talis homo ſatisfaciet dicendo, projeci breviarum prævidens me tanto tempore non poſſe orare, porrexi proximo venenum, intendens ejus mortem, tacendo an Horas non orarit, & an mors ſit ſecuta necne.

Dixi 1. Per ſe loquendo, quia per accidens ſæpe addi debent tales effectus ſecuti, quia aliter non intelligeretur peccatum, quod commiſſum eſt, aut quia ratione ipſorum contracta eſt cenſura vel reſervatio, de qua ſcire debet Confeſſarius. Imo expedit ſemper addi propter varia, v. g. quia ex effectu ſecuto plerumque melius intelligitur malitia peccati, item quia pœnitens ignorans ſæpe monendus eſt de reſtitutione, cujus obligatio orta eſt ex effectu ſecuto. Et ob has cauſas penitentes communiter addunt tales effectus ſecutos, in quo non ſunt prohibendi, ſed potius ſuaviter invitandi, ut ſemper addant, uti monet *Eſparſa*.

Dixi 2. Talem effectum peccati: nam ſi aliquis effectus illicitus ſequatur ex peccato, quando adhuc eſt ſtatus libertatis, & compleat actionem internam malam in ratione peccati externi, confitendus eſt, uti patet in eo, qui per turpiloquium, tactum aut quid ſimile cauſat actu & libere in ſe pollutionem: hic enim effectus actu complet volitionem ſaltem indirectam pollutionis, quæ eſt peccatum diſtinctum a turpiloquio. Quomodo autem peccet, & conſequenter quomodo confiteri debeat, qui dat cauſam tali pollutioni vel ſimili effectui de ſe malo, declaratum eſt *t. 3. p. 1. a n.* 922. ubi etiam *a n.* 929. dictum eſt, quomodo peccet, qui per actionem de die poſitam cauſat pollutionem, aut ſimile effectum malum in ſomno oriturum. Denique quinam effectus retineant malitiam objectivam etiam quando abſque libertate ſequuntur, ideoque in confeſſione fieri debeat mentio culpæ, quæ cognoſcebatur apta cauſare talem effectum, dixi *l. 5. n.* 48.

Q. 132. *Quænam peccata dicantur eſſe ſpecie diſtincta in ordine* 945
ad confeſſionem; & unde deſumatur illa diverſitas ſpecifica? Reſp. Iſta explicata eſſe etiam in *lib. 5. a num.* 118. ubi dixi diſtinctionem ſpecificam præcipue deſumi, vel ex objecto aut modo tendendi actus peccaminoſi notabiliter diverſo, vel ex legibus formaliter diverſis, contra quas agitur. Et ibidem *a num.* 132. explicavi, quandonam leges cenſeantur eſſe formaliter diverſæ, quod nimirum præcipue eſt ratione finis, in quem tendunt ejuſmodi leges, aut ratione motivorum, quæ intenduntur a legislatoribus. Denique *a n.* 139. dixi quandonam peccata commiſſionis & omiſſionis circa idem objectum ſpecie diſtinguantur, quæ omnia hic ſuppono & recoli debent.

Q. 133. *Quænam generatim obſervanda ſint circa hanc explica-* 946
tionem ſpeciei in confeſſione? Reſp. ſeqq. §. 1. Peccata ſic ſunt confitenda, ſicuti erat conſcientia tunc, quando committebantur: unde ſi tunc invincibiliter ignorabas malitiam, vel non advertebas ad aliquam circumſtantiam malam, tu illam non contraxiſti, quia nihil eſt volitum, niſi ſit cognitum; hinc ſi confiteri velis, quia times, ne forte peccaveris, addere debes te putare, quod eo tempore non adverteris ad talem malitiam. Similiter ſi falſo juraſti in materia levi, putans bona fide te tantum leviter peccare, male confiteris dicendo, juravi falſo, nam ex hoc ipſo Confeſſarius judicabit te peccaſſe mortaliter, cum omne perjurium, etiamſi ſit in materia levi, ſit mortale; hinc addere debes, te eo tempore putaſſe eſſe tantum leve peccatum. E contra ſi erronee apprehendebas aliquam malitiam in objecto vel in actione tua, quamvis reipſa non ineſſet, tu contraxiſti, & teneris hoc explicare, v. gr. die Cinerum putabas eſſe obligationem audiendi Miſſam & tamen neglexiſti, non ſatisfacis dicendo: die Cinerum non audivi Miſſam, ſed addere debes, & putabam tum eſſe obligationem audiendi. Similiter ſi dubitabas, an ineſſet malitia mortalis, an hujus vel illius ſpeciei, quamvis poſtea certo reſcias nullam in eo fuiſſe malitiam mortalem, aut illam ſpectare ad hanc vel iſtam determinate ſpeciem, debes confiteri te operatum eſſe cum illo dubio, quod habebas tunc, quando operabaris, quia conſcientia, quæ poſtea ſequitur, impertinenter ſe habet ad actum commiſſum.

§. 2. Peccata ſic ſunt confitenda, ſicuti conſcientia nunc agno- 947
ſcit & dictat eſſe commiſſa; hinc ſi ſciens ſe detraxiſſe, dicat, accuſo me, ſi detraxerim, non ſatisfacit, quia non confitetur ſpeciem prout eſt in conſcientia.

§. 3. Ignorantia vincibilis non eſt peccatum diſtinctum ab eo, 948
cujus eſt cauſa: unde quod fit ex illa, manet ejuſdem ſpeciei, cujus eſſet, ſi fieret cum ſcientia. Hinc qui ex vincibili ignorantia Feſti omiſit Miſſam, peccavit tantum contra præceptum Miſſæ, & ſatiſfacit dicendo, die feſto non audivi Miſſam, [illegible] Sanch. *in Dec. l. 1. c. 17. n.* 15. *&* 23. Caſtr. *t. 2. d. 1. p. 16. n.* [illegible] caſt. *de juram. d. 2. a num.* 244. Gob. *in Quint. t. 5. cap. 9. n.* [illegible] Stoz. *lib. 1. p. 1. num.* 51. Quod ſi ignorantia eſſet affectata, [illegible] idem tenet, quod de non affectata, e contra Sanch. putat per eam ſaltem notabiliter augeri malitiam, Caſtr. dicit mutari ſpeciem, adeoque exprimendum in confeſſione, quod verum eſt, ſi affectaſſet ignorantiam omnis legis divinæ, quia tum virtualiter adeſſet animus tranſgrediendi omnes leges, & voluiſſet a ſe tollere omnem remorſum, quo Deus homines a peccatis continet.

§. 4.

949 §. 4. Ignorantia culpabilis quandoque aperienda eſt, vel quia excuſat a cenſura, vel quia quandoque fecit periculum peccandi in alia ſpecie, uti ſi peccare volueris cum muliere ignorans ejus ſtatum, ſic enim te expoſuiſti periculo peccandi cum perſona ſacra, conjugata &c. & ſic ex comparatione iſta animi contraxiſti malitiam ſacrilegii, & adulterii, Dicaſt. *d. 9. n.* 387. *& alii*.

950 §. 5. Quod fit ex errore, eſt ejuſdem ſpeciei cum illo, quod fieret ex vero judicio, hinc qui non audierat Miſſam eo die, quo ex errore putaverat eſſe feſtum, ſatisfecit dicendo, non audivi Miſſam die feſto, nam intelligebatur, apprehenſo, & exiſtimato, Henriq. Valent. Lugo, Averſa *q.* 10. *ſ.* 10. §. *Si autem*, Schild. *tr.* 1. *n.* 14. Et conſentit Dicaſt. *n.* 715. ſi perſeverante errore ita ſit confeſſus, nam per hoc explicavit totam malitiam. E contra ſi antequam confiteatur errorem reſciat, videtur eſſe contra ſinceritatem confeſſionis, ſi errorem non exprimat: qui enim occidit Paulum putans eſſe Petrum, non videtur ſatis ſincere confiteri, ſi reſciens errorem dicat, occidi Petrum, quamvis Petrus fuerit apprehenſus & exiſtimatus. Et idem eſt de ſimilibus caſibus, reipſa enim dicit ſe in re feciſſe aliquid, quod ſcit ſe in re non feciſſe. Recte etiam notant utriuſque ſententiæ Auctores, abſolute neceſſarium eſſe quandoque aperire errorem, imprimis ob reſervationem vel cenſuram, quam ille non incurrit, qui falſo putavit materiam ſui peccati illis eſſe ſubjectam. Denique ſi peccatum aliter intelligi non poſſit, ut ſi quis confiteatur, non jejunavi pridie Circumciſionis, nam addere debet, & putabam me obligari; alioquin non intelligetur, quod peccaverit.

951 §. 6. Putant Val. Sayr. Salas non eſſe opus in confeſſione exprimere, ſive peccatum factum ſit cum conſcientia dictante eſſe peccatum, ſive cum dubitante, an eſſet peccatum; ſed Schild. *n.* 13. & alii dicunt hoc eſſe exprimendum, quia facere cum conſcientia dictante, eſt notabiliter gravius, & quamvis peccata illa materialiter ſumpta non diſtinguantur ſpecie, formaliter tamen videntur ſic differre, quia in priori eſt notabiliter major ratio offenſæ & imputabilitatis. Hoc ipſo autem quod pœnitens nihil addat, cenſetur ſe accuſare de eo, quod fecerit cum conſcientia dictante & non dubitante.

952 §. 7. Confitenda eſt ſpecies peccati infima, & non tantum ſub alterna aliqua ſeu generica, v. g. qui uni furatus eſt, alteri detraxit, alium occidit, non ſatisfacit dicendo, ter proximo feci gravem injuriam, ſic enim explicat tantum genus peccati, quod eſt eſſe contra juſtitiam; ſed debet deſcendere ad ſpecies infimas, quæ ſunt facere injuriam in bonis fortunæ, & hoc eſt furtum, in bonis famæ, & hoc eſt detractio, in bonis corporis, & hoc eſt homicidium. Similiter quia peccare in certa ſpecie & ſe exponere periculo proximo talis peccati, ſunt ejuſdem ſpeciei, hinc qui ſemel expoſuit ſe periculo ebrietatis & ſemel periculo turpis delectationis, non ſatisfacit dicendo, bis me expoſui periculo peccandi mortaliter; ſed explicare debet materias ſeu ſingulas ſpecies peccati, quas contraxit volendo proximum earum periculum.

953 §. 8. Non ſufficit quomodocumque dicere ſpeciem infimam peccati, quod quis fecit; ſed dici debet illa ſpecies infima, quæ reipſa eſt admiſſa, v. g. furari decem & furari duodecim ducatos ſunt ejuſdem ſpeciei infimæ, & tamen qui furatus eſt decem, male confitetur dicendo ſe furatum eſſe duodecim, quia dicit eſſe factum, quod ſcit non factum. Item peccare delectatione turpi & ſe exponere periculo proximo illius etiam ſunt ejuſdem ſpeciei, & tamen qui ſemel delectationem habuit & ſemel ſe expoſuit periculo, male confitetur dicendo, bis delectatus ſum, aut bis me expoſui periculo, ſic enim vel confitetur, quod factum non eſt, vel non confitetur, quod reipſa factum eſt.

954 *Q.* 134. *Quid addendum ſit circa circumſtantias in Confeſſione explicandas?* R. ſeqq. §. 1. Circumſtantia peccati dicitur omne illud, quod quaſi ſupponit peccatum in certa ſpecie malitiæ conſtitutum, eamdem tamen malitiam aliter afficit, tanquam afferens certum aliquem modum, ideoque dicitur quaſi circumſtare ſeu accedere ad rationem ſubſtantiale peccatis prius poſitam.

955 §. 2. Circumſtantia peccati poteſt eſſe pertinens vel impertinens ad conſiderationem Theologicam. Impertinens eſt, ſi nec augeat nec minuat malitiam, uti quod peccetur ante vel poſt meridiem, & clarum eſt non eſſe opus de tali circumſtantia facere mentionem in Confeſſione. Pertinens, ſi augeat vel minuat malitiam peccati.

956 §. 3. Circumſtantia pertinens poteſt augere vel minuere peccati malitiam, aliquando notabiliter in æſtimatione morali, aliquando non notabiliter, & quando auget vel minuit notabiliter, hoc poteſt fieri, quandoque intra eamdem ſpeciem, quandoque mutando ſpeciem, v. g. furtum ex genere ſuo eſt peccatum mortale; ſed eſt aliquid univerſalius quam furtum parvum vel magnum, ſacrilegium vel non ſacrilegum; hinc furari plus eſt circumſtantia augens, furari minus eſt circumſtantia minuens, furari mille ducatos eſt circumſtantia augens, notabiliter, ideoque dicitur notabiliter aggravans, e contra furari medium ducatum eſt circumſtantia notabiliter minuens furtum mortale, utraque tamen circumſtantia relinquit furtum in eadem ſimplici ſpecie furti mortalis. Si autem fureris ſacrum calicem, eſt circumſtantia notabiliter augens malitiam & mutans ſpeciem furti, non quod tollat ſpeciem furti; ſed quia facit accedere ſpeciem ſacrilegii, & dicitur circumſtantia reſpectu malitiæ furti, quæ eſt quaſi prima malitia iſtius actionis quatenus res aliena aufertur, illa tamen ratio rei ſacræ non eſt circumſtantia reſpectu ſacrilegii; ſed habet rationem objecti.

957 §. 4. Si circumſtantia non notabiliter augeat vel minuat malitiam, non eſt opus de illa facere mentionem in Confeſſione, quia quod non notabiliter mutat, cenſetur parum, parum autem in moralibus pro nihilo reputatur. An vero circumſtantia notabiliter aggravans & non mutans ſpeciem, ſit confitenda, dicetur *a n.* 975.

958 §. 5. Si circumſtantia mutet ſpeciem, ſive hoc faciat augendo ſive minuendo, hoc exprimi debet in Confeſſione. Hinc ſi blaſphemaſti, ſed ſine plena advertentia ad malitiam; ſi delectaſti de objecto turpi, ſed ſine pleno conſenſu in delectatione, hæ circumſtantiæ minuentes debent in Confeſſione exprimi, quia mutant ſpeciem, & faciunt peccatum de ſe mortale per accidens eſſe veniale; e contra ſi furatus es acum ſartori; ſed quia ſartor alium acum non habebat, laborare & lucrari non potuit, teneris hanc circumſtantiam addere, quia mutat ſpeciem, & facit furtum de ſe veniale, per accidens eſſe mortale, ratione gravis damni ideo cauſati. Similiter ſi quis fecerit aliquid ex naturali oblivione præcepti, uti ſi comederit carnes non recordans eſſe jejunium, velit tamen confiteri, quia timet, ne per negligentiam ſit oblitus, tenetur addere ſe tunc de ea prohibitione non cogitaſſe.

959 §. 6. Tunc circumſtantia mutat ſpeciem malitiæ in actu, ſi actus propter illam habeat notabiliter diverſam diſconvenientiam cum natura rationali vel lege æterna Dei, item ſi faciat habere oppoſitionem cum diverſis ſpeciei virtutibus, item ſi faciat actum eſſe difformem legibus formaliter diverſis. Et hæc omnia ſequuntur ex dictis *lib.* 5. *a num.* 118. ac poſtea dabuntur exempla.

960 §. 7. Circumſtantiæ, quæ mutare poſſunt ſpeciem malitiæ, præcipuæ ſunt ſequentes, quas ex Cicerone & Ariſtotele refert S. Th. 1. 2. *q.* 7. *art.* 3. *O.* & continentur hoc verſu: *Quis*, *Quid*, *Ubi*, *Quibus auxiliis*, *Cur*, *Quomodo*, *Quando*. Exponuntur autem hoc modo. *Quis*, ſignificat perſonam agentem, vel patientem, non conſiderando illam ſecundum ſubſtantiam; ſed ſecundum qualitatem aliquam, uti quod pauperi ſit furatus, quod Religioſus ſit fornicatus, quod peccarit cum conjugata, quod frater fratrem occiderit, *Quid*, ſignificat objectum, non conſideratum ſecundum ſe, prout eſt hoc, in quod actus directe & primario tendit; ſed conſideratum, vel ſecundum quantitatem, uti quod non unum ſed mille aureos furatus ſit, vel ſecundum qualitatem, uti quod furatus ſit rem ſacram, vel ſecundum aliquem effectum contingenter conjunctum, uti quod ex tali furto ſecutæ ſint diſcordiæ vel alia mala. Et ad *Quid* etiam reducitur circumſtantia *circa quid*. *Ubi*, ſignificat locum, uti quod aliquem occiderit, vel ſe polluerit in Eccleſia. *Quibus auxiliis*, ſignificat media ſive inſtrumenta & adjutores, quibus uſus eſt, uti quod virum nobilem percuſſerit non gladio ſed fuſte, quod ope dæmonis alium occiderit, quod alios ſecum cooperatores ad idem crimen adduxerit. *Cur*, ſignificat finem extrinſecum operantis, ut ſi furatus ſit, ut ſe inebriaret. *Quomodo*, ſignificat modum accidentalem, quo actio fit, nimirum plene vel ſemiplene deliberate, ex malitia vel paſſione. *Quando*, ſignificat tempus, uti an die feſtivo vel feriali fabulatus ſit in Miſſa, an longiſſimo an breviſſimo tempore perſtiterit in deſiderio turpi.

961 §. 8. Propter circumſtantiam, *Ubi*, putarunt aliqui apud Mendo *diſſ.* 5. *n.* 54. omne mortale ſaltem externum, quod fieret in templo, eſſe ſacrilegium, ſed recte negant *Cajet. Sot. Sanch.* & alii communiter: quandonam autem ideo refundatur malitia ſacrilegii, intelligetur ex dicendis *n.* 1016. *&* 1090.

962 §. 9. Circa circumſtantiam, *Cur*, notandum eſt, ſi finis, ob quem aliquis peccat, vel nullo modo, vel tantum venialiter ſit malus, ut ſi quis furetur, ut amico benefaciat, vel ut vanam gloriam captet in lauta tractatione, non eſſe opus hunc finem explicare in Confeſſione, quia ex illo non refunditur nova gravis malitia in actum, uti contra aliquos probabilius tenent Vaſq. Henriq. Con. Lug. Dian. Averſa, *q.* 10. *ſect.* 10. Gob. *in Quint. t.* 5. *c.* 23. *ſ.* 1. *ſubſ.* 7. Spor. *n.* 404.

963 §. 10. Circa circumſtantias, *Quando*, aliqui apud Dicaſt. *d.* 9. *n.* 721. putarunt peccata commiſſa die Dominico vel feſtivo ſemper contrahere ſpecialem malitiam ex circumſtantia temporis, cui opinioni videntur favere S. Aug. & S. Th. 2. 2. *q.* 122. *art.* 4. *ad* 3. his verbis, *Quia magis homo impeditur a rebus divinis per opus peccati quam per opus licitum, quamvis ſit corporale, ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die feſto, quam qui aliud opus licitum facit*. Etiam favere videtur jus Canonicum, *Cap. Omnis* 1. *de feriis*, *Omnes dies dominicos a veſpera in veſperam cum omni veneratione decernimus obſervari, & ab omni illicito opere abſtinere;* ſi enim tum ex motivo religionis ſit abſtinendum ab illicito opere, ergo qui tum peccat, facit contra virtutem religionis & committit ſacrilegium, ſecundum dicta in *l.* 1. *n.* 626. Sed contra eſt, nam SS. PP. & jus canonicum tantum volunt diebus feſtivis eſſe majorem cauſam abſtinendi ab illicitis, quia dies illi dedicati ſunt cultui divino, ſed non ideo dicunt peccata alia iſtis diebus prohiberi ex motivo religionis. *S. Th.* tantum loquitur de eo, quod eſt ſpectato jure naturæ & conſiderato fine hujus præcepti: hinc ſubdit ex *S. Aug.* Judæum qui præcepto Eccleſiæ non tenetur, minus male facturum, ſi in agro die dominico laboraret, quam ſi peccaret. Conſequenter cum Auctoribus graviſſimis apud Dicaſt. *n.* 722. dicendum eſt circumſtantiam temporis raro mutare ſpeciem, hinc licet aliqui apud Dicaſt. *n.* 723. putent omne enorme crimen ſaltem die Veneris ſancto, aut die, quo quis communicavit, commiſſum, hoc ipſo eſſe diverſæ ſpeciei, tamen Dicaſt. Lug. *diſp.* 16. *n.* 524. Averſa *q.* 1. *ſ.* 11. Stoz *l.* 1. *p.* 1. *n.* 73. aliique communiter & probabilius contradicunt; attamen excipiunt, ſi quis, v. g. die Veneris ſancto publice haberet ludicram comœdiam, id enim eſſet in gravem irreverentiam contra Paſſionem Chriſti. Addit Gob. *ſup. c.* 46. *&* 47. *n.* 2. poſſe eſſe grave ſcandalum, ſi quis die Veneris ſancto, v. g. ſe inebriaret. Quod ſi quis ſtatim poſt communionem eat ad popinam, putat idem *Gob.* contrahere malitiam ſacrilegii, quia irreverenter tractat Corpus Chriſti. Idem dicit, ſi quis die Communionis etiam veſperi ſe inebriaret; ſed oppoſitum eſt probabilius, tum quia dudum deſit præſentia Chriſti, ideoque peccatum non videtur habere ullum ordinem ad Sacramentum mane ſuſceptum, tum etiam quia alias Sacerdotes, quotidie celebrantes, quotieſcumque peccarent, contraherent etiam malitiam ſacrilegii, quod nemo dicit.

964 §. 11. Circumſtantiæ generales peccatorum, uti quod ſint contemptus Dei, injuria, inobedientia, ingratitudo, irreligio, ſuperbia, &c. non ſunt neceſſario addendæ, niſi expreſſe ſint intentæ, quia quamvis ſpeciales illæ malitiæ contrahantur, etiam tum quando non intenduntur, ſed cum ſola advertentia illarum peccatur, tamen cum ſint quaſi tranſcendentales & imbibitæ in omni peccato, hoc explicato ſatis intelliguntur; ſimiliter is, qui peccat advertens ſe agere contra honeſtatem virtutis, non tenetur hoc addere, niſi ex odio vel contemptu virtutis proceſſiſſet, uti *n.* 966. dicetur.

965 §. 12. Probabilius eſt quidem cum Caj. Vaſq. Dic. *d.* 2. *dub.* 25. contra *S. Bonav. & Scot.* majorem eſſe ingratitudinem relabi poſt remiſſum ſemel peccatum, quam primo labi, quia quamvis prima innocentia quam excludit primum peccatum, videatur eſſe abſolute & materialiter majus bonum, quam remiſſio peccati (de quo videri poteſt Suar. *d.* 13. *ſ.* 2.) tamen cum remiſſio fiat poſitive indigno, præſervatio autem fiat non indigno poſitive, remiſſio præſertim ſæpe facta, comparative ad perſonam, cui fit, videtur eſſe major formaliter in ratione beneficii, quam præſervatio, de hac tamen ingratitudine opus non eſt meminiſſe in confeſſione, ut habet communis cum Dicaſt. *dub.* 26. contra *Medinam*, quia quamvis hic ratione materiæ ſit etiam ſuo modo ſpecialis ingratitudo, tamen quantum ad formalem ſpeciem malitiæ manet ratio generalis ingratitudinis imbibita in omni peccato, conſiſtens in hoc, quod offendatur Deus, a quo magna beneficia accepimus, ſicuti ſi quis tranſgrediatur jejunium præceptum, quamvis ſit ſuo modo ſpecialis inobedientia, in quantum ejus materia eſt jejunium, tamen manet ratio generalis inobedientiæ imbibita in omni peccato.

966 §. 13. Circumſtantia contemptus poteſt addere novam ſpeciem, nam ſi quid fiat ex contemptu formali vel legiſlatoris ut talis, vel legis cujuſcumque etiam leviſſimæ, prout pendentis a poteſtate legiſlativa, vel cujuſcumque honeſtatis, quæ eſt in aliqua virtute, ſemper eſt mortale diſtinctæ ſpeciei a peccato, quod tunc committitur, uti dictum eſt *l.* 5. *a n.* 237. hinc qui fornicatur ex contemptu caſtitatis, duplex ſpecie peccatum committit contra caſtitatem ſpeciatim aperiendum in confeſſione, nempe quod fornicatus ſit, quod hoc fecerit ex contemptu honeſtatis, quæ eſt in virtute caſtitatis.

967 §. 14. Cum ſæpe fiat, ut peccans non adverterit ad certam malitiam vel circumſtantiam, ſequitur Confeſſarium non debere eſſe nimium diligentem in interrogandis omnibus, ad quæ non eſt veriſimile pœnitentem advertiſſe, quamvis enim contingere poſſit, ut adverterit, non debet tamen, inquit Palav. *de peccat. d.* 2. *q.* 2. *art.* 2. *n.* 7. propter raros ejuſmodi eventus imponi Confeſſariis tam gravis & perpetua indagandi obligatio, quæ prudentem quemlibet merito deterreret ab officio Confeſſarii. E contra tamen ſi pœnitens prudenter credatur advertiſſe, & propter ignorantiam, oblivionem, timorem vel pudorem omittere, tenebitur Confeſſarius adjuvare quærendo, uti pluribus dicetur *a n.* 1745.

968 *Q.* 135. *An circumſtantia conſuetudinis ſit aperienda in confeſſione?* R. §. 1. Per ſe loquendo non neceſſario eſt aperienda. Suar. Vaſq. Regin. Bon. Averſa *q.* 10. *ſ.* 10. §. 7. Lugo *d.* 16. *n.* 201. contra Tabien. Henriq. Fag. & alios apud Dian. *p.* 1. *t.* 7. *R.* 15. *&* 55. Ratio eſt, quia nemo, per ſe loquendo, tenetur bis confiteri idem peccatum: peccata autem præterita, per quæ eſt cauſata conſuetudo, ſunt antehac confeſſa, uti ſupponitur, & peccatum præſens non aggravatur, ſed potius minuitur ratione præcedentis conſuetudinis, quæ aliquo modo minuit libertatem: ergo non eſt neceſſarium facere mentionem peccatorum præteritorum vel illius conſuetudinis. *Nec obſtat*, quod per conſuetudinem expoſuerit ſe periculo proximo relabendi, *nam* ſi hoc antehac fecit advertenter, quod rarum erit, eſt ſpeciale peccatum, de quo debet ſe ſpeciatim accuſare, ſecundum dicenda *n.* 970. De cetero exponere ſe periculo proximo peccati, & ſtatim ideo peccare, non ſunt duo peccata, ſed unum tantum, quod ſatis explicatur explicato ipſo peccato inde ſecuto, uti omnes communiter fatentur cum Lugo *n.* 511.

969 §. 2. Si conſuetudo ſit cauſa vel occaſio proxima actuum objective malorum, etiamſi hi actus forte propter inadvertentiam non ſint peccata, tamen eſt ſub mortali obligatio emendandi ejuſmodi conſuetudinem; & ſi quis hoc neglexerit, tenetur ſe accuſare de hac negligentia, Suar. Sanch. Laym. Reg. Lug. *a n.* 204. Dian. *p.* 3. *c.* 5. *R.* 62. contra J. Sanch. & Moyam. Quandonam autem ejuſmodi actus etiam inadvertenter facti retineant ſuam malitiam objectivam, dictum eſt *l.* 5. *n.* 48.

970 §. 3. Etiam tum confitenda eſt conſuetudo, ſi adhuc ſit volita, & pergat eſſe proxima occaſio relabendi, ſicuti enim, qui voluntarie, & advertenter per actus frequentatos contrahit conſuetudinem peccandi, quæ ipſi eſt occaſio proxima novorum peccatorum, peccat dupliciter, nempe ipſo actuali peccato, ver. g. blaſphemiæ, deinde etiam contrahendo illam conſuetudinem, quæ erit cauſa proxima ſecuturarum blaſphemiarum objective malarum, ita etiam peccat dupliciter, qui blaſphemat, & voluntarie pergit augere vel retinere talem conſuetudinem, ideoque confitens dicere debet: blaſphemavi ſæpiſſime & ita blaſphemando advertenter induxi, aut emendari nolui conſuetudinem blaſphemandi. Sayr. Valent. Laym. Dicaſt. *d.* 9. *nu.* 412. Sporer *in Decal. p.* 1. *t.* 1. *c.* 7. *n.* 54.

971 §. 4. Etiam aperienda eſt peccandi conſuetudo, ſi Confeſſarius de ea interroget, uti conſtat ex prop. 58. ab Inn. XI. damnata, *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem*. Hinc opinio aliquorum, qui hoc negarunt, non eſt probabilis. Ratio eſt, quia Confeſſarius, imprimis tanquam Judex, habet jus cognoſcendi, an pœnitens ſerio proponat emendare ſua peccata, necne, item an non forte adhuc ſit in occaſione proxima relapſus: ergo habet jus interrogandi de conſuetudine peccandi, nam ubi hæc eſt, ſæpe deeſt propoſitum emendandi, aut remanet occaſio proxima. Deinde etiam ut medicus habet jus interrogandi, nimirum in ordine ad præſcribenda remedia emendandi talia peccata conſuetudinis, ideoque per accidens tum erit obligatio ſæpius indirecte ſaltem manifeſtandi eadem peccata.

972 §. 5. Si pœnitens ſit doctus ſimulque certus ſe eſſe rite diſpoſitum, nec indigere conſilio Confeſſarii, putant plures cum Moya *a n.* 13. tum non teneri reſpondere, ſed videtur tenendum oppoſitum cum Card. *in* 2. *criſi d.* 37. *a nu.* 35. tum quia Confeſſarius habet jus ſe etiam ex parte ſua certificandi de iſtis, ergo pœnitens habet obligationem reſpondendi, tum quia pœnitens ſæpe falſo præſumit ſe ſatis doctum aut non ſubeſſe cauſam: Peccaret tamen Confeſſarius, ſi ex mera curioſitate hoc indagaret, neque pœnitens tum teneretur reſpondere. Nec debet Confeſſarius ad ſingula peccata inquirere; feciſtine hoc ſæpius? merito enim tum præſumeretur de curioſitate inquirere, & ſi pœnitens tum teneretur ſemper reſpondere, poſſet Confeſſarius quandoque totam ejus vitam explorare, quod nimis durum eſt, & redderet confeſſionem merito odioſam omnibus.

973 *Q.* 136. *An illa quæ ex conſuetudine moraliter mala poſtea inadvertenter fiunt, ſint confitenda?* R. §. 1. Raro iſta fiunt ſine ulla advertentia malitiæ, aderit enim communiter advertentia ſaltem virtualis ſive tenuis, & quaſi imperceptibilis, quæ ſicuti ſufficit ad actu bene operandum, ita etiam ad actu peccandum.

974 §. 2. Si ſupponamus, quando iſta fiunt, nullam prorſus adeſſe advertentiam malitiæ, tales non habebunt ullam novam malitiam formalem, uti conſtat ex dictis *l.* 5. *a nu.* 16. & conſequenter cum iſta in ſe non ſint peccata, nec externe compleant peccatum aliquod internum, ſed tantum ſint effectus peccati, ſecundum dicta *n.* 944. non eſt obligatio iſta confitendi, ſed ſatis eſt confeſſum eſſe vel confiteri actus antecedentes, per quos contracta eſt talis conſuetudo, vel neglecta ejus emendatio, Suar. *de juram. l.* 3. *c.* 8. *n.* 5. Sanch. *in Decal. l.* 3. *c.* 5. *n.* 33. Amic. *de pecc. d.* 22. *n.* 51. Dicaſt. *hic d.* 9. *a n.* 411. Quod verum eſt ſecundum multos cum Dicaſt. *de juram. d.* 2. *nu.* 198. quamvis conſuetudo illa non ſit retractata, tales enim v. g. blaſphemiæ indeliberatæ non ſunt voluntariæ, nec in ſe, uti ſupponitur, nec in cauſa, quia iſta conſuetudo non eſt quid voluntarium, quod pœnitens debet aut poſſit ſtatim a ſe depellere, ſed eſt habitus naturalis neceſſario relictus ab actibus, qui habitus abjici non poteſt a volente, & retractante. Addit Dicaſt. talem conſuetudinem non videri ſemper eſſe cauſam vel occaſionem proximam peccati; nam quandoque etiam fortius inclinant ipſamet complexio naturalis & concupiſcentia ex peccato originali orta, neque tamen hæc neceſſario debent poſitive expelli aut retractari, ſed ſatis eſt habere propoſitum ſe continendi a peccatis, ad quæ inclinant.

975 *Q.* 137. *An confitendæ ſint circumſtantiæ notabiliter aggravantes peccatum intra eamdem ſpeciem?* R. Quales hæ ſint, dictum eſt *n.* 956. An autem confitendæ ſint, diſputant Auctores, utrinque ferme æque probabiliter, uti conſtabit ex ſeqq.

976 §. 1. Circumſtantias illas non eſſe neceſſario confitendas, docent *S. Th. S. Bonav. S. Anton.* aliique probatiſſimi Auctores plures quam 45. quos refert, & ſequitur Dian. *p.* 1. *t.* 7. *R.* 1. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 67. item Averſa *q.* 10. *ſ.* 8. ad quos accedunt Palav. *c.* 33. Dicaſt. *d.* 9. *n.* 180. Moya *t.* 3. *d.* 3. *a n.* 74. Haun. *c.* 8. *controv.* 2. Illſ. *a n.* 74. Stoz. *l.* 1. *p.* 1. *a n.* 83. etiam plurimos referens. *Rationes* præcipuæ ſunt. 1. Quia Trid. *ſeſſ.* 14. *de pœn. c.* 5. volens docere, quid confitendum ſit, tantum loquitur de ſpecie, & circumſtantiis mutantibus ſpeciem: ergo ſufficienter innuit tantum aggravantes non eſſe neceſſario confitendas, alioquin non proceſſiſſet doctrinaliter, ſed valde mance, ſicuti, inquit Lugo *d.* 16. *n.* 108. qui doctrinaliter procederet, & explicaret neceſſitatem confitendi peccata, ſemperque adderet, quæ mortalia ſunt, ſufficienter doceret venialia non neceſſario eſſe confitenda: ergo. *Conf. nam Trid.* expreſſe addit nihil aliud a pœnitentibus in Eccleſia exigi. 2. Eſt contra praxim omnium confeſſariorum, & pœnitentium, vel interrogare vel dicere circumſtantias tantum aggravantes, inquit Vaſq. *q.* 19. *art.* 1. *dub.* 2. quod ſaltem verum eſt de circumſtantiis ſe tenentibus ex parte actus, v. g. quamdiu duraverit actus peccati, quam fuerit intenſus, &c. quæ omnia etiam cognitu ſunt difficillima: ergo non eſt obligatio hæc addendi: ergo nec alias circumſtantias tantum aggravantes ſe tenent ex parte objecti: argumenta enim adverſariorum æqualiter procedent de omnibus, nam ſicuti furtum 100. ducatorum moraliter æquivalet 100. furtis unius ducati, ita odium Dei per horam continuatum æquivalet pluribus odiis intra eamdem horam repetitis. 3. Alioquin etiam teneberis explicare quantitatem materiæ detractionis, item an perſona ſit valde honorata vel non, nec ſufficeret dicere fuiſſe abſolute gravem, item teneberis addere circumſtantias notabiliter minuentes intra ſpeciem mortalis, v. g. quod feceris ex metu, cum aliqua paſſione, hæc autem ſunt contra ſenſum communem, inquit Lugo *a n.* 112. ergo. 4. Certum eſt non omnino conſtare illas circumſtantias eſſe confitendas, in dubio autem, an exiſtat lex, non obligat, uti ex communi dictum eſt *l.* 1. *a n.* 272. Deinde cum *Trid.* egerit de obligatione confitendi circumſtantias, & non expreſſerit obligationem confitendi aggravantes, præſumendum eſt non eſſe, quia contra illum, qui Jus clarum dicere potuit & non dixit, interpretatio eſt facienda, uti ex Jure probat Moya *d.* 1. *q.* 5. *num.* 13.

977 §. 2. Circumſtantias illas eſſe neceſſario confitendas, docent Auctores non minus notabiles, inquit Card. *in* 2. *criſi d.* 2. *n.* 1. quorum 25. adductis locis referunt Diana & Averſa ſupra, inter quos ſunt Alenſ. Caj. Suar. Sot. Henriq. Con. Sanc. *in Decal. l.* 2. *c.* 23. *n.* 39. vocans veriſſimam ſententiam. Accedunt Steph. a S. Paulo, Semery, Tann. *q.* 7. *n.* 53. referens plures, Arr. *d.* 32. *ſ.* 1. *& ſeqq.* Amic. *d.* 13. *ſ.* 6. Gonet. *d.* 10. *art.* 3. Platel. *n.* 783. Gorm. *p.* 2. *a n.* 139. Todtſ. *q.* 98. §. 3. Bonæſpei *de Peccat. d.* 4. *n.* 85. ubi *n.* 122. dicit ſententiam hanc non eſſe quidem de fide, attamen attentis locutionibus *Tridentini* videri manifeſte deduci ex principiis fidei, oppoſitam autem infirmis valde, & parum *Tridentino* conſonis inniti fundamentis. Vaſq. *q.* 91. *art.* 1. *dub.* 2. *n.* 6. fatetur hanc ſententiam eſſe in ſcholis communem. Eſparſa *q.* 90. *art.* 4. *ad* 8. tenet, ſi circumſtantiæ ſe teneant ex parte objecti, eſſe confitendas, & addit oppoſitum ſuaderi non poſſe ratione aut indicio ullo ſufficiente ad probabilitatem: ſi autem circumſtantiæ ſe teneant ex parte actus, tenent non neceſſario eſſe confitendas: & videtur idem ſentire Spor. *n.* 410. *&* 422. ſed idem videtur valere de utriſque circumſtantiis. *Rationes* ſunt 1. Auctoritas *Cathechiſmi Romani*, qui juſſu S. Pii V. con-

conſcriptus, & ex Decreto *Trid.* editus, mentem *Trid.* optime erit aſſecutus, ſic autem habet *De pœn. c. 9. Neque vero ſolum peccata gravia narrando explicare oportet, verum etiam illa, quæ unumquodque peccatum circumſtat, & pravitatem valde augent vel minuunt.* Quod autem loquatur de peccatis diſtinguendis ſecundum circumſtantias partim aggravantes, partim mutantes ſpeciem, patet in exemplo furti, quod ſubjicit his verbis: *Furtum etiam in peccatis numerandum eſt, verum ſi quis aureum nummum furetur, levius omnino peccat, quam is qui* 100. *vel* 200. *vel ingentem aliquam auri vim, præſertim vero qui ſacram pecuniam abſtulit:* Et addit, *Hæc igitur, ut diximus, enumeranda ſunt; quæ vero parvitatem rei magnopere non augent, ſine crimine omitti poſſunt.* Accedit *Cap. conſideret.* 1. *De pœn. diſt.* 5. ubi inter cetera dicitur, pœnitentem debere conſiderare qualitatem criminis, quantum in eo perſeverarit: & ut agnoſcat augmentum peccati, ut conſideret cujus ætatis fuerit, cujus ſapientiæ, &c. *quia*, inquit, *omnis iſta varietas confitenda eſt.* 2. Hoc eſt confitendum, quod ſcire debet Confeſſarius prout Judex, & prout Medicus, ut manifeſtum eſt ex *Trid.* ſupra: ſed Confeſſarius prout Judex, & prout Medicus ſcire debet circumſtantias etiam tantum aggravantes. In primis ut Judex, quia debet judicare de gravitate criminum, & pœnam convenientem imponere, uti conſtat ex *Trid.* hæ autem circumſtantiæ notabiliter augent malitiam, ideoque etiam notabiliter mutant judicium Confeſſarii, præſertim in ordine ad imponendam ſatisfactionem, uti manifeſtum eſt ex Canonibus pœnitentialibus, qui habentur in fine Decreti Gratiani, in quibus deſignantur notabiliter diverſæ pœnitentiæ pro peccatis ejuſdem ſpeciei, ob ſolas diverſas circumſtantias aggravantes, uti patet in caſu 21. 22. 37. 38. aliiſque. Similiter debet Confeſſarius prout Medicus eaſdem circumſtantias ſcire, alioquin non ſcitur ſtatus ægri: & ſicuti debet Medicus corporalis ſcire, v. g. an notabiliter diutius ſolito tenuerit febris, frigus vel æſtus, ita Medicus animæ, uterque ideo, ut judicare poſſit de gravitate morbi, & opportuna præſcribere remedia. *Si dicas*, ſatis eſſe, quod Confeſſarius poſſit illa interrogare, & pœnitens teneatur fateri, *Contra eſt*, nam pœnitens tenetur ea ſponte ſua dicere, ſuper quæ Confeſſarius debet hic, & nunc eſſe Judex vel Medicus, alioquin dicam nequidem teneri dicere circumſtantias mutantes ſpeciem, niſi interrogetur: hinc 3. Pœnitens debet ſua ſponte hoc confiteri, quod mutat ſpeciem peccati ſaltem moraliter, ſive in æſtimatione prudentum, uti manifeſte colligitur ex contextu *Trid.* ſupra; ſed circumſtantia notabiliter aggravans mutat moraliter ſpeciem peccati: ergo. *Prob. min.* ſpecies peccati eſt apparentia, & æſtimatio, quam de peccato concipere debent viri prudentes, nam ſpecies rei dicitur quaſi facies & forma, ſecundum quam res apparet & æſtimari debet: ſed circumſtantia notabiliter aggravans mutat apparentiam, & æſtimationem, quam de peccato concipere debent viri prudentes: ergo. *Prob. min.* Ponamus quartam partem aurei eſſe materiam levem: ſi furer medium aureum, hæc circumſtantia aggravans mutat moraliter apparentiam, & æſtimationem, quam de hoc ſecundo furto concipere debent viri prudentes, uti certum eſt: nam furtum quartæ partis aurei debebat apparere tantum leve, & æſtimari peccatum veniale, furtum autem medii aurei debet apparere grave, & æſtimari eſſe peccatum mortale, uti ſupponitur: ergo ſi iterum furer 1000. aureos, hæc circumſtantia aggravans debebit facere, ut hoc tertium furtum apud prudentes appareat, & æſtimetur moraliter aliud a furto medii aurei; minor enim eſt diſſimlitudo quartæ partis aurei ad medium aureum, quam medii aurei ad 1000. aureos: ergo. 4. Si furtum medii aurei ſemel avertit a Deo, furtum 1000. aureorum æquivalenter ſaltem decies avertit a Deo, & reipſa meretur odium Dei ac pœnam, quæ reſponderet ſaltem decem furtis medii aurei, cum ille unicus actus moraliter æquivaleat illis pluribus, uti fatentur adverſarii, ſimiliter odium Dei continuatum per totum diem moraliter æquivalet pluribus aliis poſt retractatam voluntatem aliquoties repetitis intra eumdem diem: multa autem furta vel odia ita repetita eſſent in confeſſione explicanda ratione numeri formaliter multiplicati, nec ſatisfaceres dicendo, furatus ſum mille aureos, habui odium in Deum, ſed deberes addere, per tot vices, uti certum eſt: ergo ſimiliter addere debes furtum fuiſſe 1000. aureorum, & odium fuiſſe ita diu continuatum. 5. Circumſtantia, quæ ſpeciem tantum aggravat, ſæpe addit majorem malitiam, quam circumſtantia, quæ ſpeciem mutat; ſic enim majorem apud Deum culpam, & pœnam incurrit, qui ex loco profano furatur 1000. quam qui ex loco ſacro furatur unicum aureum: ergo ſi ſit obligatio addendi hanc circumſtantiam loci, etiam erit obligatio addendi illam circumſtantiam gravitatis. *Prob. conſ.* quia quod ſit obligatio confitendi, quando mutatur ſpecies, inde non eſt, quia præciſe eſt alia ſpecies, ſed quia cum alia ſpecie accedit malitia notabiliter alia, ſi enim accederet nova ſpecies abſque nova malitia, non eſſet obligatio exprimendi, uti omnes fatentur: ergo ſi accedat notabiliter nova alia malitia, quamvis non ſit formaliter ſpecies, erit obligatio exprimendi. 6. Circumſtantia aggravans eſt materia neceſſaria Confeſſionis: ergo debet exprimi. *Prob. antec.* Si non eſſet materia neceſſaria: ergo qui furatus eſt 1000. non confitetur invalide, ſi dicat ſe eſſe furatum unum aureum, quia furatus eſt illum unum, & quod reticet, non eſt materia neceſſaria confeſſionis, uti volunt adverſarii; imo quamvis mentiretur, dicendo ſe eſſe furatum unum tantum, tamen mendacium eſſet circa materiam non neceſſariam confeſſionis: ergo non ideo invalidaretur Sacramentum, ſecundum dicenda *num.* 1177. hoc autem non concedent adverſarii: ergo.

978 §. 3. Rationes, ſaltem aliquæ, pro utraque ſententia ſunt graves, ſed rationes pro ſententia affirmativa videntur eſſe graviores, hinc ad rationes pro negativa. *R. ad* 1. *Trid.* noluiſſe expreſſe definire quæſtionem inter Auctores controverſam, attamen ſufficientia jecit fundamenta pro parte affirmativa, nam per circumſtantias mutantes ſpeciem intelligit illas, quæ mutant vel formaliter ratione alterius plane malitiæ, vel æquivalenter ſeu moraliter ratione malitiæ ita aggravatæ, ut in æſtimatione prudentum cenſeri debeat aliud quaſi ſpecie vel ſaltem aliud numero peccatum, ut in ratione tertia dictum eſt, colligitur ex toto contextu *Trid.* omnis autem alia ſpecies, & numerus eſt explicandus: ergo. Ex *Conſ.* nihil ſequitur, ut fatetur Lugo: tantum enim dicit nihil exigi præter confeſſionem mortalium, quæ pœnitens agnoverit poſt diligens examen, ubi nullus eſt ſermo de circumſtantiis mutantibus ſpeciem. *Ad* 2. Tann. *nu.* 64. dicit praxim timoratorum ſtare pro nobis, ſi tamen ſit praxis aliorum contraria, hæc procedit ex probabilitate ſententiæ benignioris quam plures antehac ſequebantur. *Ad* 3. admitto circumſtantias notabiliter aggravantes, ſi facile etiam a rudibus cognoſcantur, etiamſi tantum ex parte actus ſe teneant, eſſe addendas: intellige ſemper, ſi ſint majores, quam ordinarie ſoleant eſſe, ideoque non intelligantur per expreſſionem actus, minuentes autem pertinent ad ordinarium modum peccandi, hinc, ſi nihil addatur, præſumi debent. Quod ſi agravantes ignorentur, aut ſi nimia foret difficultas in eis dignoſcendis aut exprimendis, per accidens excuſaberis, tantum enim teneris ad hoc; quod moraliter potes: monetque recte Tann. *n.* 63. ne Confeſſarii ſint circa illas inquirendas nimii, ſed potius relinquant pœnitentes ſuæ opinioni. *Ad* 4. Nego hic eſſe purum dubium de lege, nam major eſt probabilitas pro lege: ergo etiam probabilius eſt eſſe obligationem legis, nec plus volumus. Quod *S. Th.* attinet, quamvis ipſe *in* 4. *diſt.* 16. *q.* 3. *art.* 2. *q.* 5. aliiſque pluribus locis apud Moyam *ſupra n.* 14. videatur ſatis clare tenere ſententiam negativam, ideoque ipſius auctoritas addat multum ponderis, tamen non tenet illam ut abſolute veram, ſed tantum ut probabiliorem: & quia hæc ſcripſit junior, putarunt Stoz. & Canum apud Moyam mutaturum fuiſſe ſententiam, ſi ſuæ Summæ ultimam manum impoſuiſſet, ſed hoc valde incertum eſt. Quod autem Gonet *n.* 58. & Gorm. *nu.* 147. & 174. aliique conentur eum explicare pro ſe, vix perſuadebunt legenti, ut oſtendunt Moya *a n.* 17. & Illſ. *n.* 77.

De tota quæſtione videri etiam poteſt Arriaga *d.*32. per quatuor Sectiones, fuſe propugnans hanc ſententiam affirmativam.

979 *Q.* 138. *An opinio negans circumſtantias aggravantes eſſe confitendas, ſit nunc damnata pro praxi?* R. Aliqui affirmant, quia *Inn. XI.* declaravit ſequendam eſſe ſententiam tutiorem, quando agitur de valore Sacramenti, hic autem videtur agi de valore Sacramenti: nam cum confeſſio integra ſit pars eſſentialis Sacramenti, ſi omittantur circumſtantiæ aggravantes, probabile eſt confeſſionem non fore integram, ſed defuturam partem eſſentialem Sacramenti: ergo. E contra alii cum Card. *in* 1. *criſi d.* 2. *numer.* 107. recte docent ſententiam illam non contineri ſub damnatione, quia ſequendo illam, Sacramentum non exponitur periculo nullitatis, certum enim eſt ad valorem non requiri confeſſionem materialiter integram, ſed ſufficere integram formaliter, qualis hic erit, ergo quamvis opinio negans circumſtantias illas eſſe confitendas coram Deo eſſet falſa, Sacramentum adhuc eſſet validum, ut validum eſt, ſi quis ex oblivione omittat peccatum vel circumſtantiam quæ mutat ſpeciem, aut ſi omittat bona fide, putans ſe non confiteri: idem enim eſt, inquit Lugo *d.*19.*n.*31. non recordari alicujus peccati vel ignorare obligationem confitendi illud. Atque ex his infertur, quod neutra opinionum probabilium, quarum una affirmat, alia negat peccata aliqua differre ſpecie, ſubjaceat damnationi, v. g. ſententia, quæ dicit delectationem moroſam circa perſonam liberam & circa conjugatam non differe ſpecie, quamvis ſit minus tuta, non ideo eſt damnata pro praxi, quia ſi forte falſa eſt, nihilominus relinquit confeſſionem formaliter integram, & reliquas ejus partes eſſentiales: ergo non exponit Sacramentum periculo nullitatis, ſed manet practice probabilis.

980 *Q.* 139. *Quomodo diſtinguenda ſit ſpecies in peccatis contra fidem, ſpem, & charitatem?* R. §. 1. Errores vel dubia circa fidem ſunt ejuſdem ſpeciei, in quacumque materia ſint, Regin. Dian. *p.*1.*t.*7.*R.*46.*p.*11.*t.*7.*R.*34. Leſſ. *in Auth. v. Confeſſio caſ.* 9. Hinc qui dubitavit ſemel de Euchariſtia, ſemel de Purgatorio, ſemel de æternitate animæ, ſatisfacit dicendo, ter dubitavi in fide, quia tota malitia conſiſtit in hoc, quod non ſatis tribuatur auctoritati Dei, quæ eſt eadem in omnibus. E contra tamen culpabilis ignorantia myſteriorum fidei, error in fide, & poſitiva hæreſis cum pertinacia diſtinguuntur ſpecie.

§. 2. Probabilius eſt cum Suar. Sanch. Caſtr. & aliis apoſtaſiam a fide ſpecie differre ab infidelitate, tum quia deficiendo a fide læditur ſpeciale jus, quod Eccleſia per Baptiſmum acquiſierat in perſonam hominis fidelis, tum etiam quia eſt ſpecialis irreverentia contra characterem Baptiſmi, ſi deſeratur fides in eo ſuſcepta, cujus veluti ſigillum eſt iſte character, attamen non eſt opus hoc exprimere in confeſſione: hoc ipſo enim quod aliquis confiteatur ſe defeciſſe a fide, intelligitur, quod defecerit poſt Baptiſmum, quia peccata ante Baptiſmum facta non ſunt materia confeſſionis. Quod ſi quis poſt ſuſceptam Confirmationem deficiat a fide, putat Card. *in* 2. *criſi d.* 30. *n.* 55. accedere ſpeciem irreligioſitatis per hoc, quod, cum Confirmatio ſpecialiter det auxilia gratiæ ad retinendam fortitudinem in ſuſcepta ac defendenda fide, ideo obligat ad excludendam infidelitatem, ipſe contra eam gratiam peccet, eamque admiſſa infidelitate deſtruat: ſed ratio iſta non videtur firma, alioquin etiam erit ſpecialis irreligioſitas, ſi quis gratiam in Sacramento Pœnitentiæ in ordine ad emendanda peccata acceptam iterum abjiciat per eamdem peccata repetita. Si tamen defectio fiat poſt profeſſionem fidei juratam, accedit ſpecies ſacrilegii propter juramentum, quod frangitur.

981 §. 3. Defectio a fide ad Judaiſmum, Paganiſmum, Hereſim, ſpecie inter ſe diſtinguuntur, Lug. *d.* 16. *n.* 291. Dicaſt. *d.* 9. *n.* 556. cum communi contra alios. Ratio eſt, quia hæ ſectæ ob diverſos ritus valde diverſam habent oppoſitionem cum religione: Judaiſmus per ſuperſtitioſam obſervantiam, Paganiſmus per Idololatriam, Hæreſis per alia ab his ſpecie diſtincta peccata. Hinc etiam ſi quis vellet potius deficere ad hanc hæ-

reſim quam illam, ſi hæ hæreſes inducant ad diverſa peccata, vel habeant ritus notabiliter diverſos religioni oppoſitos, etiam hæreſes inter ſe diſtinguentur ſpecie, & ita docent Lugo & Dicaſt. Calviniſmum, qui habet ritum invalidi Sacramenti Euchariſtiæ, diſtingui ſpecie a Lutheraniſmo. De mendacio circa fidem dicetur *n.* 1095.

982 §. 4. Peccare cum ſpe veniæ, vel cum propoſito confitendi, vel contra vehementiſſimam inſpirationem, vel contra firmiſſimum propoſitum non peccandi, non inducunt novam ſpeciem, ideoque ſufficit dicere ſimpliciter peccatum, Comit. Lug. Tamb. Dicaſt. *n.* 703. Spor. *n.* 216. Si tamen quis peccet, quia ſperat Deum facile remiſſurum, accedit nova ſpecies, quæ eſt præſumptio de Miſericordia Dei. Si ideo iterum peccet, quia jam ante illud peccatum commiſerat, & putat utrumque eadem facilitate per unicam confeſſionem remittendum, erit error & præſumptio de eadem miſericordia Dei.

983 §. 5. Si quis peccat mortaliter, v. g. furetur rem notabilem, non intendens quidem, attamen advertens, quod per hoc ſibi inferat mortem ſpiritualem animæ, Arr. *de peccat. d.*44.*nu.*13. & Bonæſp. *de peccat. d.* 8. *n.*31. dicunt contrahere novam ſpeciem contra charitatem propriam. Idem dicit Oviedo *de pecc. contr.* 2. *n.* 50. quamvis peccans prius fuiſſet in uno mortali, quia qui faceret aliquid, advertens propter hoc ſibi inferendam mortem, aut graviſſimam pęnam corporis, item qui per prodigalitatem ſe ſpoliaret maxima parte bonorum, ſecundum S. Th. 2. 2. *q.* 110. *art.* 3. ſpecialiter peccaret contra charitatem propriam: ergo multo magis hic. Aliqui rationi illi non acquieſcunt, alias, inquiunt, qui peccaret venialiter, hoc ipſo peccaret mortaliter, quia infert ſibi majus malum quam ſit omnis pœna corporis, & quam ſit carentia omnium bonorum temporalium: quidquid ſit de hoc, ſaltem probabilius eſt cum Vaſq. Leſſ. & aliis per hoc non contrahi ſpecialem malitiam, quæ in confeſſione explicari debeat, quia hoc eſt commune, & veluti imbibitum in omni mortali, quod ideo cognoſcitur eſſe mortale, quia infert mortem animæ: ideoque eſt circumſtantia veluti tranſcendens, quæ ſatis intelligitur. Et hæc etiam eſt ratio, cur occidens alium coram Judice, a quo ideo ſuſpendetur, peccet contra charitatem propriam, uti habet communis contra Tann. *de peccat. d.* 4. *q.* 3. *n.* 72. & occidens alium coram Deo, a quo ideo damnabitur, non ideo peccet contra charitatem propriam peccato in confeſſione explicando, quia nempe damnari a Deo eſt commune, & proprium omni homicidio, non item ſuſpendi. Docent tamen Arr. & Bonæſpei *de peccat. d.* 5. *nu.* 125. ſi quis ob certum peccatum incurrat excommunicationem, debere hoc ſpecialiter addere in confeſſione, quia contra charitatem propriam eſt ſe privare ſpecialibus iſtis bonis, ſcilicet, communione fidelium, ſuffragiis Eccleſiæ, jure ad ſepulturam, &c. quamvis in hoc iterum contradicat *Tann.*

984 §. 6. Qui inducit alterum ad mortale, contrahit ſaltem duplicem ſpecie malitiam, imprimis contra charitatem proximi, cui cauſat ruinam ſpiritualem, deinde malitiam illius peccati, ad quod fit inductio: hinc qui induxit ad furtum, non ſatisfacit, dicendo, fui alteri cauſa gravis peccati, ſed addere debet, furti; & idem eſt de aliis materiis. Ratio eſt, quia ſingulæ virtutes obligant, ne directe procuremus aliquid contra ſe agi, ut recte Bon. & Tamb. *de conſ. l.* 2. *cap.* 7. *n.* 14. cum communi. Et propter hoc putat *Oviedo*, quod conſulens homicidium plus peccet, quam ipſemet homicida, quia conſulens eſt moraliter homicida, & ſimul peccat contra charitatem: ſed alii dicunt peccare quidem plus extenſive, non tamen ideo plus intenſive, quia cum conſilium revocari poſſit, vel nihil perſuadere, non eſt ita efficax, nec proxime attingit vitam proximi, uti occiſio. Quidquid ſit de hoc, de quo videri poteſt Dic. *n.* 533. recte probant Lugo *n.* 140. & Dic. *a n.* 260. contrahi diverſam ſpeciem malitiæ, imprimis primariam contra virtutem, ad quam fit inductio, uti dictum eſt: deinde contra eamdem virtutem adhuc aliam ſecundariam ſpecie diſtinctam a priori, quia hoc ipſo, quod alter habeat præceptum, v. gr. non furandi, Jure naturæ in aliis hominibus reſultat obligatio non inducendi ad furtum: hinc inducens contrahit malitiam primariam contra virtutem juſtitiæ, quæ obligat ad non procurandam ſui violationem, deinde ſecundariam, non cooperandi alteri in peccato injuſtitiæ: utraque tamen hæc malitia ſufficienter explicatur, dicendo, induxi aliquem ad grave furtum.

985 §. 7. Si inductio fiat ad actum inducenti & inducto communem, v. g. ad turpe colloquium, Caſtr. *t.*33. *p.*9. *n.*12. Tamb. *c.*4. *n.*3. Burgh. *cent.* 1. *caſ.* 70. putant non eſſe ſpecialiter contra charitatem proximi, adeoque opus non eſſe addere, an fuerit inducens an inductus, quia videtur eſſe ejuſdem ſpeciei, ſive præveniendo ſive tantum cooperando cauſare ruinam proximi. Sed oppoſitum videtur probabilius, longe enim major eſt deformitas, & imputabilitas dediſſe cauſam peccato alias non futuro, quam poſt cauſam aliunde datam eſſe cooperatum.

986 §. 8. Si ſcandalum, quod datur ad mortale, ſit tantum indirectum, ideſt, ſi non intendatur peccatum proximi, ſed tantum prævideatur ſecuturum ex mea actione, Leſſ. Salas, Hurt. Lug. *a n.* 159. Tamb. *c.* 1. *n.* 105. dicunt peccari tantum contra charitatem, ideoque ſatis eſſe dicere, quod fueris cauſa gravis peccati alterius, tacendo quod fuerit v. g. in materiam caſtitatis, quia caſtitas aut quævis alia virtus non videtur obligare, ut caveamus alienas prævaricationes circa ipſas, ſed tantum ne poſitive ad eas inducamus. E contra Laym. Bonæſp. Oviedo *de peccat. contr.* 2. *a n.* 96. Steph. *t.*3. *d.*3. *n.*70. Dicaſt. *n.* 336. & alii dicunt adhuc contrahi ſpeciem peccati, ad quod datur ſcandalum, quia talis ſaltem interpretative vult peccatum alterius, volendo ſine juſta cauſa ponere aliquid, ad quod previdet illud ſecuturum: ergo contrahit ejus malitiam in confeſſione explicandam, & hanc ſententiam etiam in praxi tenendam eſſe dicit Gob. *in Quint. t.*5. *c.*13. *n.* 62. licet priorem defendat ut probabilem.

987 §. 9. Ex dictis ſequitur: Si ſermone vel facto turpi dediſti ſcandalum præſentibus, teneris addere, quales fuerint hæ perſonæ, ſi per hoc in illis diverſa peccata cauſaſti, nam contraxiſti eaſdem malitias, quas cauſaſti in illis, hinc ſi cauſaſti turpem delectationem in Religioſo, contraxiſti malitiam ſacrilegii, ſi cauſaſti turpe deſiderium in conjugato, contraxiſti malitiam adulterii, & ita de aliis, quia peccaſti contra illas virtutes, quæ obligabant te, ne aliquem ad earum tranſgreſſionem induceres. Addit Sporer ſi v. g. Parochus det parochianis ſcandalum, peccare etiam ſpecialiter contra juſtitiam, quia ratione officii ex juſtitia quadam legali tenebatur eis prælucere bono exemplo, quod tamen Dicaſt. *n.* 598. negat de Confeſſario peccante cum ſuo pœnitente extra confeſſionem, v. g. furante cum illo, nam tum eſt extra obligationem ſui muneris.

988 §. 10. Quando nihil facio, per quod directe vel indirecte inducam proximum in peccatum, ſed me habeo negative & tantum non impedio ipſius ver. g. furtum, potero quidem peccare contra charitatem, ſi peccatum non impediam, quando commode poſſum, ſecundum dicta *l.* 2. *n.* 208. attamen non contraho ſpeciem malitiæ contra juſtitiam, vel virtutem, contra quam peccat proximus, quia hæ virtutes me non obligant, ut illas poſitive in altero procurem, ſed tantum ne directe vel indirecte inducam ad illarum violationem, Suar. Con. Lug. Dicaſt. *n.* 339.

989 §. 11. Suſurratio, qua diſſolvis amicitiam inter propinquos v. g. inter patrem & filium, habet ſpeciem diſtinctam malitiæ ab ea, qua diſſolvis amicitiam inter non propinquos, quia prior non tantum opponitur charitati, ſed etiam pietati.

De peccatis alienis plura dicentur *a n.* 1131.

990 *Q.* 140. *Quomodo diſtinguenda ſit ſpecies in peccatis contra primum præceptum Decalogi?* R. §. 1. Superſtitio cum pacto explicito diſtinguitur ſpecie ab ea, quæ eſt cum implicito tantum & tacito, quia longe diverſa malitia eſt expreſſe dæmonem invocare, quam facere aliquid, propter quod dęmon ſe ingerat, Sanch. Bonac. Caſtr. *t.*17. *d.*1. *p.*3. *nu.*11. & alii contra Dian. *p.* 1. *t.*7. *R.* 66.

991 §. 2. Divinatio eſt ejuſmodi ſpeciei, ſi fiat per aves, ſtellas, aquam, &c. nam materialiter ſe habet inſtrumentum, Leſſ. Dian. Stoz. *l.* 1. *p.*1. *n.*65. Si autem ſacra miſceantur profanis, accedet ſpecies ſacrilegii contra religionem.

992 §. 3. Idololatria tantum externa diſtinguitur ſpecie ab ea, quæ ſimul eſt interna, quia cum hac adeſt ſtricta hæreſis vel infidelitas.

993 §. 4. Simonia juris naturalis ſive divini ſpecie diſtinguitur a ſimonia juris tantum Eccleſiaſtici, hinc ſi quis emerit unum beneficium Eccleſiaſticum & alterum propria auctoritate permutarit, non ſatisfacit dicendo, bis commiſi ſimoniam, quia notabiliter pejus & turpius eſt rem temporalem æquiparare & commutare cum ſpirituali, quam ſpiritualem cum ſpirituali.

994 §. 5. Fictio externa ſimoniæ, ut alter ſic inducatur vr. g. ad dandam pecuniam pro beneficio, quamvis non habeat ſpeciem primariam ſimoniæ, habet tamen ſpeciem mortalis cooperationis ad eam, ut ab altero committendam, ſecundum dicta *l.* 3. *p.*1. *n.*200.

995 *Q.* 141. *Quomodo diſtinguenda ſit ſpecies in peccatis contra ſecundum præceptum Decalogi?* R. §. 1. Suar. Leſſ. Sanch. Turr. Regin. Lug. *d.*16. *a n.*279. Dicaſt. *n.*536. & 539. Oviedo *de pecc. contr.* 5. *nu.* 28. dicunt blaſphemias in Deum, B. Virginem, & Sanctos diſtingui ſpecie, ſicuti diſtinguuntur Latria, Hyperdulia & Dulia, qui ſunt cultus illis debiti, contra quos peccatur per illas blaſphemias, Cajet. tamen Dian. *p.* 1. *tr.*7. *R.*50. *p.*5. *t.*13. *R.*21. & alii dicunt eſſe ejuſdem ſpeciei, quod Tamb. probabile putat, quia cum B. Virgo & Sancti honorentur propter reſpectum ad Deum, etiam ſic inhonorantur, adeoque omnes blaſphemiæ ſument ſpeciem ab uno eodemque Deo in ſe vel ſuis Sanctis inhonorato: utraque ſententia eſt probabilis, prima tamen communior. Quod ſi blaſphemia ſit ſimul hæreticalis, accedet ſpecies ſacrilegii contra religionem. *Nec refert*, quod forte non ſerio proferatur, *nam* præceptum non negandi externe fidem obligat ad non dicendum aliquid, quod ſit contra veritates fidei, Lugo *n.* 279. Dicaſt. *n.* 537.

996 §. 2. Juramenta per Deum, Sanctos, vel alias creaturas ſunt ejuſdem ſpeciei: quia in omnibus idem Deus vocatur in teſtem, ſi enim ſola creatura vocaretur in teſtem, non eſſet proprie juramentum, Lug. *n.* 287.

997 §. 3. Caſtr. *t.* 14. *d.* 1. *p.* 2. *n.* 7. dicit perjurium aſſertorium ſpecie differre a promiſſorio, quia in promiſſorio Deus invocatur etiam ut fidejuſſor, ideſt, ut auctoritatem præſtet pro eo, quod jurans ſit rem executurus: ſed contradicunt Caj. Valent. Suar. *de jur. l.* 1. *c.* 9. *n.* 1. quia in promiſſorio tantum invocatur Deus ad firmandum, quod aliquid ſit futurum, ideoque *Dicaſt. de jure d.* 2. *n.* 161. recte dicit non eſſe neceſſe Deum interponi uti fidejuſſorem, ſed tantum ut teſtem animi præſentis de re præſtanda; uti fit, dum quis promittit aliquid coram teſtibus.

998 §. 4. Perjurium execratorium videtur ſpecie diſtingui a perjurio ſimplici, quidquid contradicat *Leſſ.* ſicuti blaſphemia execratoria a blaſphemia ſimplici, ſecundum Dicaſt. *de pœn. d.* 9. *n.* 538. qui enim addit execrationem, ille ſibi præterea imprecatur malum, quod quamvis non omnino ſerio faciat, tamen vel ideo meretur eo malo affici, ſicque agit ſpecialiter contra charitatem propriam volendo ſibi malum illud extraordinarium.

999 §. 5. Jurare quod non vis adimplere, quod ſcis eſſe falſum, de quo dubitas, an ſit falſum, ſecundum communem cum Dicaſt. *de juram. d.* 2. *n.* 111. ſunt peccata quoad rem ejuſdem ſpeciei, expedit tamen de his ſeorſim interrogare pœnitentes, quia pauci apprehendunt eſſe ejuſdem ſpeciei, & in ordine ad confeſſionem videtur eſſe notabiliter major deformitas vocare Deum in teſtem rei, ſi ſciat eſſe falſam, quam ſi tantum dubitet: tum enim poſſet eſſe vera.

1000 §. 6. Vota facta de diverſis rebus, quæ aliunde non ſunt præcepta, vel prohibitæ, ſunt ejuſdem ſpeciei, niſi vovens voluiſſet materiam, quam vovit, ponere in materia illius virtutis, ex cujus motivo vovit, ſecundum dicta *l.* 1. *n.* 628. Hinc qui vovit jejunare, cilicium ferre, orare Roſarium, & nihil horum ſervavit, ſatisfacit, dicendo: Ter ſum tranſgreſſus grave votum, Dicaſt. Lug. *n.* 255. Gob. *in Quint. t.* 5. *cap.* 13. *n.* 65. & *in Exp. t.* 11. *n.* 23. Notat tamen recte Lugo *n.* 283. ſi in cultum Sancti præciſe voluiſſes huic Sancto aliquid promittere, non fore ejuſdem ſpeciei, nec proprie